

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., József tér 10,
hová minden küldemény
intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:
SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve... 8 fr
Fél évre... 4
Negyedévre... 2
Az »IFJUSÁG«-gal együtt
évente két forinttal drágább.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom:

A bukaresti zavargások alkalmából. Irta: Palágyi Lajos. —
»Ló alman Jiszróél.« Irta: Szabolcsi Miksa. — A három
gyűrű. — Weisse József. — Kis megjegyzés kis magyarázathoz.
Irta: Kohn Mihály rabbi. — Igéret beváltása. — Hírek. —
Az orvos és a beteg. (Alcharizi makamaja.) Fordította: Honti
Henrik. — Közgazdaság. — Hirdetések.
A mellékleten: Antiochus király megillája. — Ifjú leányka....
(Vers.) Irta: Zempléni Árpád. — Egy vallás, két vallás. Ere-
deti regény. Irta: Haber Samu.

Naptár:

Vasárnap (1897. december 12.) 5658. Kiszlév hó 17-ike.
Hétfő 18-ika. Kedd 19-ike. Szerda 20-ika. Csütörtök
21-ike. Péntek 22-ike. Szombat (Muszaf-ima előtt beje-
lentik az ujholdat-mevorchin hachódes) 23-ika. Hetiszidra:
Vájésev. (Mózes I. könyve 37., 38., 39. és 40. fejezetei.)
Haftóra: »Kó omar Hassém al-s'lóso pisé Jiszróél...«
(Amosz II. fejezete 6. versétől a 3. fejezet 9. verséig.)

A bukaresti zavargások alkalmából.

Oláhország belső ügyei bennünket vajmi
kevésbé érdekelnek. Az oláhok feje nekünk nem
fáj s őszintén óhajtjuk, hogy ők is kiméljék
meg magukat a mi helyettünk való fejtöréstől.

Midőn a legutóbbi bukaresti zsidó-ellenes
tüntetésekről, illetőleg zsidó-ellenes rablásokról
és fosztogatásokról mégis elmondjuk nézeteinket,
teszszük ezt azért, mert az oláhországi zavar-
gások egy nevezetes oknál fogva egész Európát
érdekelhetik s mert e zavargások Magyarországra
különösen fontos tanulságokat rejtenek magukban.

Európát már azért is érdekli az ügy, mert
a berlini kongresszus, vagyis Európa minden
nagyhatalmassága egyértelmű határozattal meg-
hagyta Oláhországnak, hogy a zsidókat polgári
jogokban részesítse. Az oláh kormány semmibe
se vette a berlini kongresszus határozatát s így
Oláhországban a zsidók ma is törvényen kívüli
állapotban sinylődnek. Minden európai hatalom-
nak tehát nagyon is köze van ez üggyhöz s ime
látható, hogy az oláh politikusok gyarlósága s
az európai határozatok semmibe vétele minő
állapotokat teremtett Oláhországban.

De a magyar közvéleményt is közről érinti
ez ügy, nemcsak azért, mert akik most Oláh-
országban a zsidóüldözéseket rendezik, azonosak
ama személyekkel, akik a magyarok ellen izgat-
nak, — hanem főleg azért, mert az oláh példán
tanulhatjuk megismerni, mit tegyünk és mitől

óvakodjunk s az oláh példa mutatja nekünk,
mennyivel különb szellemi és politikai fokon áll
a magyar nemzet a műveltséget csak külsősé-
gekben fitogtató, de voltaképen nyers és műve-
letlen oláhságnál.

A magyar nemzetre *sohasem parancsolt rá*
semmi világkongresszus, hogy a zsidó hitvallá-
suakat polgári jogokban részesítse, — s a ma-
gyar nemzet ezt a benne rejlő emberséges érzet-
ből s politikai belátásból egész önként megcse-
lekedte. Ime tehát azt a helyes cselekményt,
amelyre az oláht még kényszeríteni sem lehet,
a magyar saját belátásából önként hajtotta végre.

E tény eléggé mutatja, mily mérhetlen szel-
lemi különbség van a magyar és az oláh közt.

S a magyar nemzet bölcs eljárása meg is
teremtette a maga gyümölcseit. A zsidó hitval-
lásu polgárok a magyar nemzet hű fiaivá lettek
s immáron a magyarosodás, a nemzeti ügy ténye-
zői. Ellenben Oláhországban a mellőztetés, üldö-
zés, az elnyomatás mély elkeseredést keltett a
zsidókban, akik a jogokból kizárva, nem vál-
hattak az oláhság nemzeti ügyének harczosaivá.

Pedig hogy mennyire óhajtották volna ezt
az oláh zsidók, kitűnik a legutóbbi zavargások
okából is. A zsidóellenes zavargások oka ugyanis
az volt, hogy az oláh kormány oly törvényt ter-
vezett, mely az emberi ész és a hazafiság elle-
nére, a zsidókat ki akarta rekeszteni az oláh
hadseregből. Az oláh kormány rövidlátó, esz-
telen zsidógyűlöletében tehát magát az oláh had-

sereget akarta megkárosítani, ami ellen 30.000 zsidó tartalékos katona tiltakozni készült Minden épelméjű ember előtt nyilvánvaló, hogy fajgyűlölethől eredő ostobaság, sőt nyílt hazafiatlanság az, ha egy kormány saját hadseregét gyengíteni akarja, pusztán csak azért, hogy a népesség egy részét erkölcsileg megbélyegezze. Az oláh zsidó katonákban, akik annak idején Plevna alatt is vitézül harczoltak az oláh seregben, daczára válásuk elnyomott helyzetének, még mindig több a hazafiság, mint az oláh kormányban. A zsidók szolgálni akarnak a hadseregben, szolgálni akarják a hazát. Ezért — tehát nem az oláhság ellen — készültek tüntetni. Bűn ez? Ha bűn, úgy bűn a hazafiság.

Ámde az oláh vezérek által fölbujtogatott ifjuság és utczai csöcselék a zsidó katonák hazafias tüntetésére ellentüntetéssel, rablással, fosztogatással válaszolt. S a miniszterium az oláh országgyűlésen még mentegető szavakat talált a sőpredék védelmére. Nyilvánvaló tehát, hogy a legutóbbi oláh rablások és fosztogatások a kormány bátorítására történtek. Ez a szerencsétlen kormány elébb éveken át elmérgesít egy kérdést, esztelenségében gyengíti az oláh nemzetet, ellenszegül az európai hatalmaknak s végül a sőpredékre bizza a baj orvoslását

Valóban jól tennék az oláh »államférfiak«, ha a magyar nemzet gyalázása helyett, tanulni jönnének ide.

Egy oly gyenge, szám szerint kicsiny nemzet, amilyen az oláh, csak bölcs szabadelvűséggel és a belső ellentétek kibékítésével, vagyis igazi nemzeti politikával kaphat erőre.

Silány politikájának gyümölcse abban is mutatkozik, hogy a mintegy fél millió főnyi oláhországi zsidóságot elmaradottságban, műveletlenségben hagyva, e népet a szerencsétlen és esztelen sionizmus karjaiba kergeti. Mert kétségtelen tény, hogy a sionizmus Oláhországban terjed leginkább, ami teljesen érthető, mert ahol egy népelemet mellőznek és üldöznek, ott ama népelem veszedelmes és káros ábrándokra adja magát.

Tanulságos reánk az oláhországi esemény azért, mert a magyar nemzet eddigi politikájának helyes voltát igazolja. De tanulságos azért is, mert a zsidó hitvallású magyar polgároknak is megjelöli, hogy mitől óvakodjanak, mire törekedjenek.

Óvakodjanak attól az örülettől, amely a sionizmus jelszó alatt lép föl s amely voltaképp az antiszemitizmusnak zsidó fogalmazása. Óvakodjanak attól, hogy a magyar hazán kívül máshová vessenek sovár pillantást, még ha ez a más haza egy képzelt, fiktív hon is. A zsidó

vallású magyar polgároknak egyedül vallásukhoz kell ragaszkodniok s a többi vallásfelekezetekhez hasonlóan, a magyar haza üdvében és boldogságában kell üdvüket keresniök. A mózesi törvény alapja a hazafias érzés s aki Magyarországon magyarnak született, bármily vallású legyen is, éppen a mózesi világfölfogást követve, Magyarország üdvét kell hogy szívében viselje.

Hála a gondviselésnek, Magyarország minden valamirevaló zsidó vallású polgára át van hatva a magyar nemzeti ügy jelentőségétől. S hála a gondviselésnek, a magyar nemzet minden igaz, lelkes fiát ugyan ez az ügy lelkesíti. Így a többi vallásfelekezet és a zsidó felekezet közt meg van a közös kapocs, a rendithetlen és fölbonthatlan kötelék: a magyar hazafiság.

Ezt ápolva, soha a bukaresti eseményekhez hasonló bajok nem jelentkezhetnek hazánkban.

Palágyi Lajos.

»Ló alman Jiszroél.«

(El nem árval Izrael.)

Epizódok a pesti chevra-kadisa tagfogadó gyűléséből.

Jöjjenek el velem, felekezetem feketelátói, a pesti chevra-kadisa házába, hol f. hó. 8-ika óta a három évről három évre ismétlődő tagfelvételek folynak. Üljenek le a szentdiszű terembe, melynek falait drága szövetség, arany himzésű, héber fölírásu tórafüggönyök fedik, melynek asztalait, nagybecsű, régi templomi serlegek, ezüst csengős tornyok, egyéb tóradiszek és a szentcélú társulat művészi fedelű, ezüstveretű, hatalmas könyvei lepik el és melyet, mert a tóra függönyök eltakarják az ablakokat, nappal is 15 villamos lámpa és 120 gyertya világít meg embermagasságu, szebnél-szebb girandolokban. Üljenek le, kérem, valamelyik szögletben és figyeljék meg, ha csak rövid ideig is, mik történnek itt.

Ott, uraim, az aranyozott dárdáktól tartott, bársony baldachin alatt a chevra-kadisa és a hitközség fejei ülnek, mellettük hosszú sorokban a két testület előkelő emberi. Buzgó képviseleti tagok jönnek-mennek üzenettel, új tagokkal, ott meg két öreg ur, a két ellenőr, ir, jegyez, oly szorgalmasan, hogy fölsem tekintenek, mintha csak kenyérük függne ettől a munkájuktól. Most figyeljenek csak uraim. Ötször egymásután egyésugyanazon családnevet hívták föl; öt testvér vétette föl magát egyik a másik után. Az elnök beszédet intéz mindegyikökhöz, új testvérekül fogadja őket és az ülnökök kézzszorítással gratulálnak. A testvérek, kiknek fölvételi díjait 100—100 frtban allapította meg a bizottság, elfogódottan mondanak köszönetet, kifizetik a rájuk rótt összeget és megkérlik az elnököt, hogy tekintettel a szent egyet nagy föladataira, nemes céljaira, engedné meg, hogy az 500 frtot még egy hatodik százzal megszerezzhessék.

Még el nem hangzottak az éljenek a gavallér testvérek eljárásán, mikor új jelöltet vezetnek be, egy tetőtől-talpig kormos embert, ki oda áll az elnök elé és elmagyarázza, hogy reggeltől estig szemet hord és most ép a ház kapuja előtt állott meg a szekérével. Kérem — folytatá — bocsásson meg, hogy itt szenesen, munkászbonyban merészkedtem megjelenni, de másképp nem tettem, lemaradni pedig a fölvételtől a világért sem akarnék. A derék munkást zajosan megéljenezik, az elnök testvérül fogadja és a szenes ember nem elégszik meg a legkisebb taksa fizetésével, mert megszerzi még egy forinttal.

Figyeljenek csak, kérem: egy asszony! Hiába magyarázzák neki, hogy nem helyettesítheti a távollévő férjét a fölvételnél, ő nem tágit. Férjem nem jöhet haza, én pedig boldogtalan volnék, ha a fölvételt elmulasztaná. A kérdést úgy oldják meg aztán, hogy a bizottság egy tagja képviseli az utazót a fölvételnél és a hű feleség boldogan távozik a tudatban, hogy férje immár a szent egyület tagja.

Jön egy előkelő állású ur, testvérül fogadják, ő válaszol, köszönetet mond, de panaszkodik is, hogy mielőtt a bizottság elé vezették, megszabták neki a fölvételi díjat: 100 frtban. A chevra-kadisa, szólta, jót tesz élőkkel és holtakkal: 200-at akarok fizetni. Különből föl sem lehet mérni pénzzel azt az örömet, hogy igaz zsidóerényeket gyakorló e szent társulatnak immár tagja vagyok.*

De ime, megszakadt a tárgyalás. Bizonyos restelkedés húzódik végig a sorokon. Kivülről üzenetet hoztak, hogy egy ember van künn, ki 500 frtot ajánl a fölvételért. Örömet veszik tudomásul, de amint a szentegylet ügyésze közelebből megnézi az illetőre vonatkozó adatokat tartalmazó papírlapot, meghökken és szól: Tisztelt urak, ezt az embert a chevra-kadisa föl nem veheti. A papírlap aztán kézről-kézre jár és megerősítik, amit az ügyész mondott. Percz múlva új üzenetet hoznak: ezer frtot akar fizetni. *Nem lehet*, szól rá keményen az elnök. A chevra-kadisa nem tűrhet a kebelében megbélyegzett foglalkozású embert.

Nagyon becsületes, de nagyon szegény ember van künn, ki azt kéri, vennék föl a legkisebb taksákkal. — Fölveszszük; hangzik az ítélet. — De — folytatja a protektor — volna még kis mondani valóm. Mondottam már, hogy ösmerem a jelöltet. Rabbi fia, jámbor, szegény ember; a följánlott legkisebb taksát, egész határozottan tudom, a *zálogházából* hozta. Az urak összenéznek, megértik egymást. Pár percz múlva, mint a chevra-kadisa tagja, boldogan hagyja el a termet a szegény, jámbor ember; odakünn protektora vár rá, ki szintén ragyog a boldogságtól, mert emberének a legkisebb taksa — ötszörösét nyomhatta a markába.

Figyeljék meg csak jól, feketén látó urak, mik történnek itt. A chevra-kadisa vezéreibei bevonulnak gyülekező termükbe, leülnek és azt mondják, no most fölveszünk új tagokat. A legkisebb fölvételi összeg 18 forint, de a jelentkezőket majd mi fogjuk megtaksálni, meny-

* Nem fabulálunk. A derék férfiú neve Dr. Stammberger Ferencz, királyi közjegyző.

nyit fizessenek. Igérni semmit sem ígér ezekért a pénzekért a chevra-kadisa. A jómódúnak végtére is nincs rá szüksége, a szegényt meg ingyen gyámolítja, hisz ez a föladata. Azt hinnéd már most, nemde: ki bolond, hogy jelentkeznek. De ime, jelentkeznek százával, gazdagok és szegények egyaránt; megtaksáltatják magukat, túlfizetik a taksát és boldog érzettel távoznak, hogy ők most már annak a konzerváló és a legszebb zsidó erényeket gyakoroló, szép és nagy chevra-kadisának a tagjai. Mi az? Mi vezeti a hiveket a szent társulat fölvételi termébe, és mi tartja együtt azt az előkelő társaságot reggeltől estig egy helyen? Mi más, mint az ősi zsidó erények hatalmas megnyilatkozása. Ott egy egyesület — így szólnak magukban —, mely fáradt, szegény aggodat gyámol, segíyezi a szűkölködőket, gyógyíttatja a szegény betegeket, szegény halottakat ingyen temettet és vigaszt nyújt a bánkódó visszamaradottaknak. Gondoskodása kiterjed a siron túlra is, mert imádkoztat az elhunytak lelkiüdvéért és föl-föleleveníti a sirban lakók emlékét. És ez elég, hogy százan meg százan tagokul ajánlkozzanak, hogy elvigyék a chevra-kadisának aranyait és hogy boldogoknak érezzék magukat, hogy e testületnek tagjai lehetnek. Valljátok be hát, feketén látó urak, valljátok be csak boldogan, hogy »*ló alman Jiszróel*« el nem árval, el nem árval Izrael!

Adataink a két első fölvételi napról különben a következők:

A chevra-kadisa fölvett **260** új tagot, kiknek nagyobb része ugyanakkor lépett be teljesjogu tagoknak a hitközségbe is. A chevra-kadisának tagja ugyanis csak az lehet, ki már bekebelezett tagja a hitközségnek, míg a hitközségi tagság független a chevra-kadisa tagságától. A belépni vágyó új tagok kényelmére a chevra-kadisa Laudon-utcza 3-ik szám alatt lévő házában, hol az új chevratagok fölvétele is történik, a fölvételek tartama alatt a hitközségnek egy bizottsága ülészik, mely a jelentkezőket, ha azok még nem tagjai a hitközségnek, oda bekebelezteti, a chevra-kadisa elé csak azután járulhat a fölveendő. Aki már bekebelezett tagja a hitközségnek, azt természetesen egyenesen az állandó chevragyűlés elé vezetik, hol megtörténik az ünnepélyes fölvétel. Az eddig fölvett 260 új tag fizetett a hitközségnek **3500** frtot, a chevra-kadisának **13.430** frtot. A fölvételek valószínűleg el fognak húzódni e hó 21-ikéig, számitanak körülbelől 1200 új tagra és összesen körülbelől 60.000 frt bevételre.

A fölvételeket ünnepélyesen nyitották meg f. hó 8-án a chevra-kadisának főnnleirt, valósággal fascinálo dekorációju, nagy termében. A megnyitásnál jelen voltak a chevra és a hitközség előjárói, választmányi tagjai, Ehrlich Mózes, illetve Kohner Zsigmond elnökökkel élükön, és a két testületnek külön meghívott, számos előkelő embere. Az ülést Ehrlich Mózes, a chevra-kadisa elnöke nyitotta meg, kérvén az urakat, hogy legyenek tekintettel a chevra-kadisa *érdekeire* és *föladataira*. Érdekeire a jómóduaknál és föladataira a kevésbé jómóduaknál. A chevra-kadisa czélja: a gazdagoktól venni, a

szegényeknek adni. Szabják meg azért a jómóduak fölvételi díjait a chevra érdekei szerint, de legyenek tekintettel a kevésbé gazdagok fölvételénél arra, hogy a chevra-kadisa csak ott vesz, ahol az nem fáj. Dr. Mezei Ferencz, a chevra ügyésze és titkára erre a fölvételek megnyitását kérte és ajánlotta, hogy a chevra-kadisa, tradícióhoz hiven, most is vagy a felekezet szolgálatában álló jeles rabbit, vagy pedig férfit, ki más téren vált ki a többi közül, nyissa meg a fölvételeket. Boldognak mondom magamat, folytatá, hogy a mai fölvételekre a chevra-kadisa első tagjául, dr. Fayer László, egyetemi tanárt ajánlhatom. Férfit, ki ugy nagy tudományával, mint kiváló tulajdonaival és aranytiszta jellemével fényt árasztott felekezetére s fényt a magyar hazára. Dr. Mezei szavait lelkes éljenzéssel fogadták, mire Kohner Zsigmond, hitközségi elnök fölkérte dr. Neuberger Ignác, királyi táblai tanács-elnököt és lovag Adler Mór urakat, hívják meg dr. Fayert a fölvételre. Az országos hírű tudós érkezését riadó éljenzéssel fogadta a gyűlés. Ehrlich Mózes, a chevra-kadisa elnöke, elébe ment, őszinte szívélyességgel üdvözölte, örömének adva kifejezést, hogy őt fogadhatja első testvérül, a jelen fölvételeknél első új tagul — *disztagul*, tevé hozzá a gyűlés nagy tetszése között. A kitüntető ovációra dr. Fayer László így felelt:

„Alig találok szavakat, hogy örömömnek és meghatottságomnak az engem ért e nagy megtiszteltetés fölött kifejezést adhassak. Boldog vagyok, tisztelt uraim, e páratlan chevra-kadisa és e dicső hitközség vezetéi! hogy vallomást tehetek itt önök előtt, hogy hithűségem, Izraelhez való tartozandóságom soha, a legkevesebb küzdelmek és lemondások közepette sem, meg nem ingott, de inkább még erősödött. Izraelhez tartozni, a valláshoz, melynek tanai alapjait rakták le a világ erkölcsének, valóban csak dicsőség. Üldözés és számkivetés ezt az érzületet csak erősíti, de azért erős az és erősnek maradjon drága magyar hazánkban is, ahol felekezetem legkevesebbet szenvedett, ahol szabad és egyenjogú a zsidó és ahol minden zsidó szívből fohászok szállnak Istenhez a magyar hazáért, mert a hazát szeretni Izrael vallásának is a parancsolata. Kimondhatatlanul jól esik nékem, hogy elmondhatom ezt itt, ebben a testületben, ebben a valóban szent, háromszor szent együletben, mely valásunk egyik legszebb virága. Jót tenni, a szenvedőkön segíteni, számítás, érdek nélkül; jót tenni és jót tétetni, rászoktatni, rávezetni másokat nemes tettek cselekvésére: ez oly annyira zsidó, annyira a zsidó vallásból folyó, hogy önöket és az önök nemes működését szemlélve, nem tehetem, hogy azt a mindennapi benedictiót el ne imádkozzam: »Dicsértessél örökkévaló Isten, ki Izraelt alkottad, Izraelt csodamód fönn tartod!«

Leirhatatlan a hatás, melyet a szívből fakadó remek kis beszéd keltett, mindenki a híres tanár felé sietett, hogy üdvözölje, kezét szorítson véle. Méltó megkezdése volt a nemes munkának!

Szabolasi Miksa.

A három gyűrű.

Sok mindenfélét beszéltek e héten Gotthold Ephraim Lessing, a 18-ik század egyik legnagyobb szellemének »Bölcs Náthán«-járól, a halhatatlan német bölcsész és költő eme legszebb művéről. Híre járt, hogy a magyar kultuszminiszter kitiltotta volna a magyar középiskolákból, aztán megezáfolták a hirt, hogy nem a művet magát, hanem Demek Győzőnek a műhöz irt kommentárját; a való pedig az, hogy a miniszter leirata csakugyan a kommentár használatát tiltotta meg, de ugyanaz a leirat azt is tartalmazza, hogy a kultuszminiszter azért is tiltja meg a kommentár használatát, »mivel e műnek (»Bölcs Náthán«-nak) a középiskolákban való olvastatását különben sem tartja korszerűnek«.

Jó Isten, mit ért ez alatt a »korszerű« alatt a miniszter?

Azt, hogy VII., VIII. osztálybeli gimnazisták »Bölcs Náthán«-t meg nem értik? csak nem érthette a miniszter, mert hisz Lessing munkáinak e gyöngyét olvassák és magyarázzák száz meg száz gimnáziumban. Hát mi az a »korszerű« akkor? Hogy a mostani időknek nem való? De miért nem? Levegőben a türelmetlenség, a jó Isten tudja, mely napon csap le ránk, s ilyenkor nem volna szabad olvasatni az ország jövő vezetőivel a türelmesség Énekek-Éneket, minek »Bölcs Náthán«-t az egész világon elnevezték? De nem törjük a fejünket, mit értett a miniszter (tán csak valamelyik tanácsosa »értett« valamit), hanem lenyomatjuk »Bölcs Náthán« legszebb és megkapóbb részét, a *három gyűrű meséjét*. Lessing csak e mesének a kedvéért írta meg »Bölcs Náthán«-ját, az egész munka ennek mintegy kerete, a nemeskő ez a mese, melynél fölségesebbet emberi elme csak keveset produkált még.

A mesét Zichy Antal fordításában adjuk, az ő fordításában játszszák (azaz *nem* játszszák, mert hosszú ideje, hogy játszották) a nemzeti színházban is.

ÖTÖDIK JELENET.

Szaladin és Náthán.

Szaladin. Lépj közelebb, zsidó! — Csak jöjj! — Ide! —

Semmit se fejj!

Náthán. Féljen, ki ellenséged.

Szaladin. Te vagy Náthán?

Náthán. Igen.

Szaladin. Náthán, a bölcs?

Náthán. Nem.

Szaladin. Ám, ha nem te, a nép mondja úgy.

Náthán. A nép, lehet.

Szaladin. Talán csak nem hiszed,

Hogy megvetném a nép szavát? Ama

Férfit, kit bölcsnek mond, már rég kívántam Ismerni.

Náthán. Hátha csufságból nevezte

El? hátha bölcs a népnek annyi mint

Okos? s viszont okos csak az, ki az

Önérdékét mindig jól fogja föl?

Szaladin. Valódi érdekét, úgy érted, nemde?

Náthán. Már ugy, igaz, hogy a legönösebb

A legokosb. Akkor bölcs és okos

Csak egy.

Szaladin. De így azt bizonyítod ép',
A mit tagadtál. — Az ember valódi
Javát, mit a nép nem tud, ismered te.
Kerested legalább; gondolkozál
Fölötte: ez már maga is elég
Egy bölcsnek

Náthán. A minek mindenki tartja
Magát.

Szaladin. Elég legyen már a szerénység!
Mert mindig ezzel állni szembe, míg
Csak józan ésszt keresnek, undorít! [Felugrik.]
Zsidó! Őszinte!

Náthán. Szultán! úgy kívánok
Szolgálni, hogy további rendelésre
Mélyt lehessenek.

Szaladin. Mit? szolgálni?

Náthán. Úgy,
A legjavából mindennel, s legolcsóbb
Áron.

Szaladin. Miről beszélsz? Áruidat
Értetted? A kufárkodást hugomra
Bizom.
A kalmárral nekem nincs semmi dolgom.

Náthán. Úgy hát bizonynyal tudni akarod,
Hogy ellenségedről útközbe mit
Hallottam, láttam. Az bizony megint
Mozog. Ha leplezetlenül . . .

Szaladin. De az se'
Volt épen most a szándékom veled.
Arról tudok már annyit, mennyi kell.
Szóval . . .

Náthán. Parancsolj, szultán!

Szaladin. Én egészen
Más ügybe kérnék felvilágosítást
Tőled, más ügybe! Minthogy oly okos vagy:
Mondd meg nekem: mely'k hitvallás, minő
Törvény legjobb, szerinted?

Náthán. Én, uram,
Zsidó vagyok.

Szaladin. S én muzulmán vagyok.
Köztünk van a keresztyén. Eme három
Vallás közül igaz csak egy lehet
Egy olyan ember mint te, nem marad
Meg ott, a hol véletlen született.
De hogyha megmarad, megfontolással,
Okokból, és választva teszi azt.
Nohát! közöld a nézeted velem.
Hadd halljam én az okokat, miken
Tűnődni nékem nem maradt időm.
Tudasd velem — csakis négyszem között —
Az okokat, mik választásodat
Irányozák, hogy én is azt kövessem.
Hogyan te bámulsz? Rám tapad szemed?
Lehet, hogy én vagyok az első szultán,
Ki ilyen tücsköt ápol, mely azonban
Egy szultánhoz nem méltatlan szerintem. —
Nem úgy van-e? Beszélj hát. Szólj! — Ha tán
Gondolkozásra kérsz időt, legyen.
(Vajon leselkedik? Megnézem őt;
Helyesli-e, a mit tévők? —) Hamar
Gondold meg hát magad. Tüstént jövök.

[Elmegy ama mellékszobába, a melybe Szittah ment.]

HATODIK JELENET.

Náthán [egyedül].

Hm! hm! Valóban ez csodálatos!
Hogy érzem magam? Mit is kíván
Ez a szultán? mit? Pénzre készülök,
S ő neki igazság kell! Ah, igazság!
S oly egyszerűn, tisztán kívánja ő,
Mintha csak vertpénz volna az igazság!
S ha mégis oly ősrégi pénz, a mely
Megméretett! Hagyján! Oly újdonság!
Új bár nem is, melynek csak bélyege
Ad értéket, melyet csak fapadon
Szabad pengetni! Úgy mint pénzt a zsákba,
Tömünk-e igazságot a fejekbe?
Ki a zsidó itt? ő? vagy én? — Hogyan? Tán
Nem igazán kér igazságot ő?
A gyanú mégis nagyon kicsinyes vón',
Hogy cselt vet még az igazságbul is?
Hogy kicsinyes? Mi volna a nagyoknak
Kicsiny? — Biz' úgy! biz': ajtóstul rohant
A házba ő: előbb csak koczogat
S vigyáz, ki mint barát jön. Eszemen
Kell járnom itt. — És mégis hogy' legyen?
Egészen törzsökös zsidó legyek?
Az nem megy. Semmi részben se legyek
Zsidó? az még úgy sem megy. Mert, ha nem
Zsidó? miért nem mozlím, fogja majd
Kérdezni? — Úgy volt! Ez menthet meg itt!
Nem gyermeknek való csak a mese.
De vissza jó már. Jó, csak jöjjön ő!

HETEDIK JELENET.

Szaladin és Náthán.

Szaladin. Nincs útban senki! Tán csak nem jövök
Nagyon korán? Reményilem, eleget
Gondolkodál már. — Úgy, most hát beszélj!
Itt senki sem hall.

Náthán. Az egész világ
Hallhatna bár.

Szaladin. Oly biztosnak hiszi
Náthán magát? No, már ezt nevezem
Én bölcsnek! A ki nem rejti el soha
Az igazságot! Erte kész akármit
Kockára tenni! Éltet! vért, vagyont!

Náthán. Úgy, úgy, ha szükség, és használ vele.

Szaladin. Most már reményilem, czimeim egyikét.
Világ- s törvény javító, hogy vagyok,
Joggal fogom viselni.

Náthán. Ej, mi szép cím!

De szultán, mielőtt szívem kitárom,
Megengeded, hogy egy történeteskét
Elmondjak?

Szaladin. Ah, miért ne? kedvelém
Én mindig a jól elbeszélt rövid
Történetkéket.

Náthán. Jól beszélni el,
Nem mesterségem ám.

Szaladin. Megint a büszke
Szerénykedő? — Láss hozzá, mond csak el!

Náthán. Ős korban élt egy ember keleten,
Volt egy gyűrűje megbecsülhetetlen
Értékü drága kézből. A köve
Opál volt, száz s' int visszatükröző.
S benn' titkos bűverő rejlék, hogy Isten
S ember előtt kedvessé tette azt, ki
Ily hitbe' viselé. Nem is csoda,

Hogy emberünk a keleten, soha
Ujjárul azt le nem vevé, s örökre
Házába megtartani rendelé.
Tudniillik így. Legkedveltebb fiának
Hagyá akép, hogy ő is meg viszont
Azon fiára hagyja a gyűrűt,
Kit legjobban szeret; s így mindig az,
Ki legkegyeltebb, korra nem tekintve,
Csupán a gyűrű jogczimén, feje
S uralkodója lenne a családnak.
Megértsd, szultán.

Szaladin. Jól értelek. Tovább!

Náthán. Így az a gyűrű firől fira szállva
Egy olyanhoz került végül, kinek
Három fia volt, mind oly engedelmes,
Hogy egyaránt kellett szeretnie
Mindhármát, ámbár volt idő, mikor
Hol egyikét, hol másikat, a mint
Hol ez, hol az volt vele egyedül,
S nem volt megosztva áradó szíve,
Tartotta érdemesnek a gyűrűre,
A melyet jó hiszemmel mindegyiknek
Oda ígérni elég gyenge volt.
Ez így ment, a míg mehetett. De végre
Meg kelle halni és a jó apa
Zavarba jött. Mert fájlalá nagyon,
Hogy kettőt a fiúk közül, a kik
Szavába biztak, úgy megkeserítsen.
Már mit tegyen? Titkon művészt hivat
S a gyűrűjének mintájára más
Kettőt rendel meg nála, ne kiméljen
Költséget és láradtságot, de csak
Olyan legyen, tökéletesen olyan.
Ez sikerül a művésznek. Meghozza
A gyűrűket, mely'k volt a minta, azt
Az apa többé föl nem ismeri.
Örvendve hívja fiait, külön
Mindegyikét; egyenként áldja meg,
S átadja mindegyiknek a gyűrűjét, —
S meghal. — De hallgatod, szultán?

Szaladin [a ki megilletődve fordult el tőle]. Igen!
Fejezd be csak már gyorsan a mesét.

Náthán. Már vége. Mert, a mi következik,
Magától érthető. Alig hogy meghalt
Az apa, hát előáll mindegyik
A gyűrűjével, s mindegyik feje
Kíván a háznak lenni Nézedelik,
Van per, panasz. Hiába; nem lehet
Kitudni, melyik az igazi gyűrű.

[Szünet után, mely alatt a szultántól feleletet várt.]

Ép úgy, miként nekünk nem, hogy melyik
Az igaz hit.

Szaladin. Mit? kérdésemre ezzel
Felelsz?...

Náthán. Mentsen ki ez, ha a gyűrűk
Közt nem merek választani, miket
Azért csináltatott úgy az apa,
Hogy köztük különbséget ne tehessünk

Szaladin. A gyűrűk! — Mit játszol velem? — Hiszen
A hitvallások közt, miket nevezem,
Csak van különbség. Még rubara és
Ételre és italra is.

Náthán. De nem
Alapjakra. Mert min alapulnak?
Történeten: Iroton, szóbelin!
Történetet pedig vak bizalommal
Hiszünk el úgy-e? — Nem? — S kinek

Adnánk hitelt inkább kétely nekül,
Mint mieinknek? A mi véreinknek?
Azoknak, a kik már gyermekkor óta
Szerettek minket? soha meg se' csaltak,
Egyéb, ha e csalás javunkra vált?
Apáimnak ne higgyek annyit én,
Mint te a tiednek? És viszont
Kívánhatnám-e tőled, hogy hazudtold
Elődidet meg, nehogy ellentétbe
Jőj majd az enyimekkel, vagy viszont?
Ez áll a keresztyénekről is. Ugy-e?

Szaladin. (Ah, élő istemre! igazat mond.
Elnémulok!)

Náthán. De térjünk vissza hát
A gyűrűinkhez. Mint mondtam, a három
Fiú bíróhoz ment; megesküvék
Mindegyik arra, hogy közvetlen kapta
Atyjok kezéből gyűrűjét, — úgy is volt! —
Rég birva már ígétét is arra,
Hogy egykor a gyűrű előjoga
Övé lesz. Ez is szent igaz! — atyám
Úgy szóla mindegyik, oly csalfa nem
Volt én irántam; semhogy róla ezt,
Egy szerető atyáról, föltehetném.
Előbb a két testvért, bár rólok is
Különben csak minden jót hihetek,
Kell csalfaságról vádolnom; s kutatja
Az árulót mind, s forral nagy boszút.

Szaladin. S hát a bíró? szeretném tudni, hogy
Mit fogsz a bíróval mondatni? szólj!

Náthán. A bíró így szólt: ha atyátokat
Nem állítjátok ide előmbé, úgy
Elutasítlak. Azért vagyok én,
Hogy rejtett szókat fejtegessek itt?
Vagy arra vártok, hogy az igazi
Gyűrű szállaljon meg? — De várj, megállj csak!
Úgy mondatott, az igazi gyűrű
Varázserővel vón' ellátva Isten —
S embernél kedvessé tehetni azt,
Kit illet. Ez dönt! Mert az álggyűrűk
Ily bűverővel nem birhatnak, úgy-e?
Nos melyik az, kit legjobban szeret
Kettőtök? — Hallgattok? A gyűrű hát
Csak befelé hat? kifelé nem? És
Mindegyik önmagát kedvelli c-ak
Leginkább? — Oh, ti mind a hárman itt
Megcsalatott csalók vagytok. S e gyűrűk
Mind hamisak. Az igazi gyűrű
Valószínűleg végkép elveszett.
A veszteséget elitkolva és
Pótolva is, egy elveszett helyett
Atyátok e hármát csináltatá.

Szaladin. Dicső! Dicső!

Náthán. S azért, folytatta bíránk,
Ha jó tanácsom ítélet helyett
Nem kell: Eredjétek! Tanácsom az
Pedig: Vegyétek úgy a mint van. Ám
Ha mindegyőtök apjától kapá
A gyűrűjét, úgy higgye mindenik
Igaznak a magáét. Meglehet,
Apátok az egy gyűű kényuralmát
Nem akará már túrni a családban!
S az bizonyos, hogy mindhármótokat
Egyforma szeretettel szeretett:
Nem akarván elnyomni egyiket se'
A másik kedvéért. — Nos, rajta hát!

Kövesse mind az ő megvesztegetlen
S balítéletől ment szeretetét!
Versenyt mutassa meg hát mindegyik
Az ő kövének bűvös erejét.
Segitse ezt a bűverőt szelidség
Szivélyes összeférés, jóltevés,
Istenbe bizás bensősége által
Előbbre! S majd ha a gyűrűk hatása
Késő utódoknál lesz látható:
Évezredek multán ismét e szék
Elé idézem őket, Akkor itt
Nálamnál bölcsőbb ember ül, ítél.
Most menjetek! — Így szóla a szerény
Bíró.

Szaladin. Ah, Isten! Istenem!

Náthán. De ha

Úgy érzed, Szaladin, hogy ama bölcsőbb
Ember, kit ígért, te vagy . . .

Szaladin [a ki hozzá rohant s kezét megragadá, melyet többé
el nem ereszt]. Porszem, én?

En semmi! Isten!

Náthán. Mi lel Szaladin?

Szaladin. Ah, édes Náthán! a te bölcs birád

Évezrede még nincsen itt. A széke

Nem engem illet. — Menj! Menj! — Ámde légy
Barátom.

Weisse József.

Ritkulunk és egyre ritkulnak a zsidó tudósok sorai. Ismét kidőlt egy, aki nemcsak 42 évi áldásdús főpásztori működése által hitközségében, hanem a tudomány terén elért sikerdús eredményei által az egész zsidóságban tatóngó őrít hagyott maga után hátra. Weisse József működése nem volt világra szóló, nem irt korszakalkotó műveket, de mégis 22 éves korában a Krónikák könyvéhez irt művével örökké feledhetetlen helyet biztosított magának a tudomány csarnokában. A Mendelssohn által alapított exegetikai iskolának ő volt utolsó érdemes képviselője, vele halt ki az utolsó biurista. Ő maga jellemezte magát igen kitűnően, minden minden rabbi kötelességeit és életcélját a következő két pontban foglalta össze: a béke és konzervativizmus. Eme két elv keresztülvitelére szentelte életét, s minden eszközt megragadott, melylyel e célok egyikét elérni gondolta, ezeket hirdette a szószekeken, s ezeknek volt lánglelkű apostola.

Ha visszatekintünk az elmúlt 42 évre, első pillanatra belátjuk, hogy azóta a zsidók felekezeti élete igen sok rázkódtatáson ment keresztül. Még akkor is, midőn a hullámok már a magasba csaptak, midőn az ár elsodrással fenyegette az egész zsidóságot, Weisse József az ő »pax« jelszavához hiven, biztos kézzel tartván a zablát, fékezte a földült szenvedélyeket és midőn kenyértörésre került a dolog, az arany középutat választva sikerült neki, a szakadást lehetetlenné téve, községében az azóta mai napig sem megzavart békét fönn tartani és egy egész emberöltőn át biztosítani. Mit szóljak konzervativizmusáról? Facta loquuntur! A 84 éves aggastyán még halála előtt pár nappal is, midőn lábai már megtagadták a szolgálatot, két ember által vezetette magát a templomba, hogy hosszú évtizedeken át elfoglalt helye az Isten házában üres ne maradjon. A kérlelhetlen halál azonban most elsodorta tőlünk és megürült helye ugy a községben, mint a templomban és

gondolni sem merünk arra, hogy valaha hozzá méltóan be legyen töltve.

Áldás legyen emlékezete!

Életrajzi adatait a következőkben foglalom össze: Született Blumenauban, Morvaország egy helységében az 1812. évben. Már 10 éves korában magára yonta tanítói figyelmét olvasottsága és éleselműsége által, 1837—1845-ig igazgató-tanító a prossniti iskolában, 1845—1855-ig rabbi Gája községben, ahonnan 1855-ben Vágújhelyre került, hol 42 évig működött. Munkái: 1. **דברי הימים** **מכתב על דבר פירוש רש"י לספר** melyben bebizonyítja, hogy a Krónika könyvének Rasi kommentárja nem Rasitól való; 2. irt egy bevezetést a **כחינת עולם** című munkához; 3. egy értekezést: **ספר מלכים עם תרגום אנקלום** címmel; 4. és legfontosabb: **הימים עם תרגום אנקלום ובאור** ebben utolsó biurista. Több cikket a héber lapokba.

Temetése érdemeit és működését megillető nagy tisztelettel ment végbe. A vágújhelyi izraelita hitközség temploma félig sem volt képes a messze idegenből idezarándokolt rabbikat és hitközségek kiküldötteit magába foglalni. A templom gyászdiszt öltött, a csillárok feketével voltak bevonva. A templomi énekkar gyászdalai kíséretében a hült tetemeket a hitközség előjárósága a halottas házból vállaikon a templomba vitték, s egy gyászdal elhangzása után a feketével bevont szószekekre lépett dr. Weisse Sámson, az **elhunyt fia, berlini rabbi** és a hallgatóságot mélyen megható módon vett tőle bucsut családja nevében.

Kitűnően jellemezte egész élete működését és a bibliai József szavaival »testvéreimet keresem,« melyeket az elhunyt ezelőtt 42 évvel az itteni rabbiszékebe való beiktatásakor használt, megindult szavakkal mutatott rá a veszteségre, mely a zsidóságot érte és nagy vonásokban hű képét adta áldásdús működésének. Utána veje: **Anscherl N.** bécsi hitoktató a bibliai József szavaiból kiindulva »és József megismerte testvéreit, de ők nem ismerték meg,« vázolta az ő béketörekvéseit, mely szerint ő azokat is megismerte, akik őt nem ismerték meg. Majd **Sonnenfeld Bernát dr.** a vágújhelyi hitközség elnöke magyar s fölváltva német nyelven tartott magvas és fenkölt tartalmu beszédben a hitközség abbeli fájdalomának adott kifejezést, mely ezt 42 évig működött lelkipásztora elhunytával érte s Cicero ezen szavaival: »Vita brevis nobis a natura data est, ac memoria bene reditae vitae sempiterna est (de officiis)« kimutatta, hogy az elhunyt méltán rászolgált arra, hogy neve és emléke a hitközség annaleseiben örökké feledhetetlenek legyenek.

Utána **Frankl** rabbi, az itteni rabbikollégium volt elnökének a fia, indította könyekre a hallgatóságot, föltárva fényes lelki tulajdonságait. Ezután **Diamant** dr. trencsényi rabbi tartott lendületes beszédet, melyben tőle a hitközség nevében s egyszersmind mint régi barátjától bucsuzott el. Ezután a drága halott koporsóját vállra emelve, az általa alapított iskolai épületek elé hozták, ahol az iskola növendékei sorfalat állottak.

Itt **Mandl** dr. hitszónok, ki a hitközség legnagyobb sajnálatára kohanita létére a templomba be nem mehetett, magas nívón tartott, szívből jövő, ékesszóló magyar beszédben méltatta az elhunytnak az iskolák alapítása körül kifejtett érdemeit. A Talmud: **בית המדרש יוכיחו** szavaira támaszkodva, magyarázta, mennyire fontos a község életében az iskola és mennyire felelt meg ennek az elhunyt. Ezután következett a szertartás második része, amikor a hitközségi tagok, a nagy távolság és

kellemetlen idő daczára, egész uton vállaikon vitték örök nyugovó helyére. A temetőben beszéltek: *Reich*, a baáni rabbi, ki daczára, hogy nyolczadik volt a szónokok sorában, az igazi érzés hangján előadott beszédével nagy hatást keltett, *Richter* érsekujvári, *Levin* illavai rabbik és az itteni rabbikollégiumból. A szónokok hosszú sora következett volna még, ha az éj beállta nem vetett volna véget a gyászos szertartásnak. A temetésen képviselve voltak a városi hatóság és járásbírósa.

Küldöttségileg képviseltették magukat a trencsényi, illavai, tepliczi, nagy-bíttsei, puchói, baáni, érsekujvári, galgóczi, verbói, pöstyéni, nagy-szombati, vágszeredi, miavai hitközségek, a galgóczi és nagyszombati chevrá kadisa s több apró szomszédos hitközség. Részvétíratok és táviratok az ország és külföld minden részéből érkeztek.

Táviratilag fejezték ki részvétüket: a varannói, bécsi, makói, hódmezővásárhelyi, nyitra-zsámbokréti, hatvani, pozsonyi congress., vasvári, érsekujvári, gayai, zsolnai, malaczkai, magyar-bródi, pesti, kőszegi, kismártoni, moóri, morva-szent-jánosi, temesvári, szegedi, szenczi, pozsonyi orthodox, czeplédi, deési, szegzárdi, nyitrai, tapolcsányi, boskovitz, debreczeni hitközségek, országos izr. tanítóegyesület, országos rabbiképző, nagy-tapolcsányi chevrá kadisa, Israelitische Alliance Bécs, izr. tanító képezde, Centralkomité Alliance Páris, országos iroda.

Magánosoktól: *Rosenfeld* igazgató Szeged, *Stern* dr. Triesch, *Pollák* Bielitz, *Weiszbürg* dr. Budapest, *Placzek* Brünn, *Stern* Ede Budapest, *Kohn* rabbi Monor, *Horovitz* rabbi Alsó-Kubin, *Jung* dr. Magyar-Bród, *Löwenbein* Baán, *Mahler* dr. Erzsébetváros, *Sonnenfeld* Páris, *Wister* Budapest, *Salamon* rabbi Turdossin, *Schwarz* dr. rabbi Turóc-Szent-Márton, *Kornfeld* Zs. Budapest, *Reich* rabbi Budapest, *Kohn* dr. rabbi Budapest, *Steiner* dr. rabbi Berlin, *Güdemann* dr. Bécs, gelsei *Gutmann* Bécs, *Schreiber* rabbi Aszód, *Stern* dr. Saaz.

Írásban fejezték ki részvétüket: a pesti chevrá kadisa, nagykanizsai izr. hitközség, ó-budai izr. hitközség, *Schorr* Vilmos rabbi Bécs, *Hofbauer* Ignác Nyitra Zsámbokréti, *Pongrácz* A. gróf Vágújhely, *Bayersdorf* Bécs, »Neuzeit« szerkesztősége, *Kayserling* dr. Budapest, *Schmiedl* dr. rabbi Bécs.

Áldás legyen emlékezetén!

Kis megjegyzés kis magyarázathoz.

Ft. Richter Zs. érsekujvári kartárs ur a teremtés történetéhez adott kis magyarázata ellene szól Zsolt. 119. 130. mondatához Rási nyomán, fűzött kedvencz magyarázatomnak פתח דבר יאיר מביני פתים »Hogy első szavad (oh Isten!) az volt: »Legyen világosság!« azt fontolják meg az együgyűek kik félnek a világosságtól, az igazságtól és szeretik a sötétséget. Ha az Isten első szava által teremtett világosság csakugyan csak a *rokia fölött* tündöklék, akkor — ránk nem lehet hatással. Ha az ősvilágosság a *rokia* fölött rekedt és az ég oly vastag, hogy az ősvilágosság keresztül nem törhet rajta, akkor, miután tudvalevőleg több égbolt van egymás fölött, mindegyik számára külön világító forrás kellene és azt az igen tisztelt kartárs ur aligha számíthatja ki, mióta — nem botorkálnak, mondjuk, az ötödik ég angyalai sötétben.

Nem tudom, mi indította az igen tisztelt kartárs urat arra, hogy el ne fogadja a Talmud, illetve Rási magyarázatát, mely nagyon jól egyeztethető össze Herschelnek majdnem valamennyi astronomus által elfogadott

azon nézetével, hogy a nap egy magában véve sötét, háromszoros atmoszférával övedzett test, melynek harmadik, szélső, atmoszférája sugározza ki a világosságot és meleget. Ezen általánosan elfogadott nézet szerint nagyon világos a teremtés története. Első napon megteremtette Isten a világosságot. Ez nem volt szilárd test, hanem betöltötte az egész világegyetemet; világított fönt is, lent is *folytonosan*. A negyedik napon pedig, mikor a szárazföld már lakható volt és Isten meg akarta teremteni az élő lényeket és megkülönböztetni a napot az éjjeltől és a különböző évszakokat egymástól, a világosságot, mely első nap óta *folyton* megvolt, hozzacsatolta — atmoszférá alakjában — a naphoz, vagy, hogy a régi midrás ellen ne vétsünk, a naphoz és holdhoz. Később pedig, a holdnak urhatnámsága következtében, alárendelte a holdat a napnak.

Máskülömben az igen tisztelt kartárs urnak tévedése, mert határozottan az, *nem is új*. Ibn. Ezra I Móz I, 3. azt mondja וזה האור ה' למעלה מן הירח. A kifejezés más, de az értelem ugyanaz.

Elégedjünk meg tehát Herschel, Kepler, Kopernicus Mayer-Meng, Smith stb. a talmuddal nagyon jól összeegyeztethető magyarázatával és ne foszszuk meg magunkat erőszakkal azon boldogító tudattól, hogy az ősvilágosság, az örökvilágosság — nekünk is világít.

Monor, 1897. december 5-én.

Kohn Mihály,
ker rabbi.

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése december hó 15-ikén és végén lejár, szintugy azokat, kiknek előfizetése már elébb járt le, tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 frt — kr.
Fél évre	4 » — »
Negyed évre	2 » — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

Egész évre	7 frt — kr
Fél évre	3 » 50 »
Negyed évre	1 » 75 »

Az »Ifjuság« czimű képes gyermeklap-melléklettel:

Egész évre 2 frttal, félévre 1 frttal több.

Ujjonnan belépő előfizetőknek megküldjük lord Beaconsfieldnek (D'Israeli)

A MESSIÁS

és Breier Eduárd

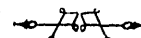
Az ó-budai bachur

czimű, lapunkban megjelent regényeket.

Az „Egyenlőség”

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, Józseftér 10.

H i r e k.

— **Igéret beváltása.** Budapest székes-főváros tanácsa és közgyűlése ezen a héten *egyhangúlag* megszavazta a pesti izr. hitközségtől kért subventió-főlemelést. Az évi összeg eddig 12,000 frt volt, ezentul 20,000 frt lesz. Nagy előismerés rejlik ebben, és különösen a módban, melylyel Budapest ezt tette, a hitközség működésének különösen kulturális és humánus téren; de igaz diszére válik, s itt is különösen a mód, melylyel tette, a Budapest székes-főváros liberáliszmusának és igazságosságának is. Nem tehetjük, hogy mint a felekezet egyik organuma, őszinte, igaz köszönetet ne mondjunk mi is a magyar székes-fővárosnak, mely példaadó, fáklyavivő igaz liberáliszmusban. De nem tehetjük azt sem, hogy a megszavazott évi 20,000 frtos segélylyel szemben egy ígéretére ne emlékeztessük itt a pesti izr. hitközséget, mely igazságosság és liberáliszmus dolgában nem áll mögötte a székes-fővárosnak. Tudjuk, nagyon jól tudjuk, hogy a hitközségnek nem nagy fejfájást okoz a kérdés, hova fordítsa a 8000 frtos pluszt. Tudjuk, hogy mikor 8 esztendő előtt a székes-főváros a 12,000 frtos segélyt megszavazta, 247,000 frtra rugott a hitközség kiadása, míg a jelen évre 429,000 frt van előirányozva; tudjuk, hogy pusztán oktatási célokra 32,000 frttal többet költ most a hitközség, mint nyolcz évvel ezelőtt, jótékony és emberbaráti célokra pláne 52,000 frttal ad ki többet mint akkor; tudjuk, hogy óriási mód növekedtek és növekednek napról-napra a szükségletek, különösen most, hogy nagy templom építésbe fog a hitközség, mely körülbelül egy millió frtjába fog kerülni. Mondom, mindezeket tudjuk, de tudunk aztán mást is. Azt is, hogy tulajdonképen nyílt ajtókat ostromolunk, amidőn azért emelnük itt szót, hogy ez a mi szép nagy hitközségünk a 8000 frtos évi pluszból teljesítse mindenek előtt *tanítói kérését*, kik már a múlt évben *fizetésfőlemelést* kérelmeztek és kiknek, úgy tudjuk, a hitközség ezt kilátásba is helyezte a közel jövőre. A tanító, még a legjobban fizetett is, még mindig szegény ember és ez a mi tanítónk nemcsak szent föladatot teljesít, úgy magyar nemzeti, mint zsidó felekezeti szempontból, de nagyon, nagyon nehéz föladatot is. Tanítóink kezébe *kétszer* van letéve nálunk a jövő generáció. A legtöbb gyermeknél kell, hogy vallási szempontból a tanító pótolja a családot, melyben, fájdalom, megszűnt a hit és megszűnt a vallás. Arra van hivatva, hogy a gyermekek útján visszavigye a zsidó hitéletet a zsidó házakba és arra van hivatva, hogy ép olyan mértékben nevelje a gyermekben a magyar hazához való kifogyhatatlan szeretetet, a nemzethez való elszakadhatlan tartozásának tudását. Mindkét irányban igaz odaadással működnek a mi tanítóink és hitoktatóink. Iskoláinkat mintaintézeteknek jelentette ki nem egyszer a magyar közoktatásügyi kormányzat és hitoktatásunk is — hála és előismerés hittanáraink és hittanítóink odaadásának — napról-napra javul, nemesbül. A kulturális, nemzeti és felekezeti föladatot e derék

lankadatlan munkásai, kik, mondhatni, *lelkükkel* dolgoznak, megérdemlik a hitközségnek fizetésjavításban nyilvánuló előismerést; megérdemlik, ezt tudja a mi nemes hitközségünk, tudja régen, de ezuttal az érdemet meg is fogja jutalmazni. A hitközség nem fordíthatja jobb helyre a nyert subventió-főlemelést és nem honorálhatja sebben a székes-főváros nobilis eljárását. **Szabolcsi.**

— **Zola az antiszemitizmusról.** A Dreyfus-ügy alkalmából Zola, a nagy francia regényíró, több ízben szólalt föl ama hadjárat ellen, melyet a zsidó hitű kapitány ellen indítottak. Eme fölszólalásai egyikében jellemzi az antiszemitizmust is, mondván róla a következőket:

Ez a barbár hadjárat, mely ezer évvel vet vissza bennünket, nagyon fölháborít engem, akinek minden ember testvérisége a vágyakozása, és a türelem és az emberi faj emancipációja a szenvedélye. *A vallásháborúkhoz visszatérni, a vallásüldözéseket újból kezdeni, egy faj kiirtására törekedni: mindez olyan esztelenség századunkban, hogy csak a kísérletét is egyszerűen bárgyúnak kell tartanom.* Nem akarom és nem tudom elhinni, hogy efajta mozgalom Franciaországban valaha fontosságra tehet szert, Franciaországban: a szabad kutatás, a testvéri jóság és tiszta ész országában.

Be kell vallanom, hogy a baj már nagyon elharpózott. A mérge mélyre hatott már a népben, talán már meg is mérgezte az egész népet. És ez az *egész nyomoruságos Dreyfus-ügy ennek a mérgezésnek műve*, amely egyedül tette lehetővé az igazságszolgáltatásnak azt a tévedését, amely elkábitja most a tömegeket és megakadályozza azt, hogy ez az elkövetett tévedés nyíltan és becsületesen bevallassék. Hiszen semmi se volt egyszerűbb és könnyebb mint az, hogy a legelső komoly kétely támadásakor minden lehető megtélessék, hogy az igazság kiderítettessék. Csakis rejtett mérge kelthette ezt az örültséget, amely egy egész népen uralkodni készül.

Ez a mérge a dühöngő zsidógyűlölet, amelybe évek óta nap-nap után a népet bevitték Egész nagy banda az, amely a mérgekeverőknek ezt a föladatát végzi. A legérdekesebb pedig az, hogy ezek a mérgekeverők a maguk dolgát az erkölcs nevében, Jézus Krisztus nevében végzik; úgy viselkednek, mintha boszuálló bírák volnának. És ki meri állítani, hogy ez a megmérgezett levegő nem hatott a haditörvényszékre? Zsidó mint hazaáruló, aki eladja hazáját — ez csak magától értetődő valami. *Ha semmi józan, emberi okot nem tudnak, amely a bűnt megmagyarázhatná, ha a vádlott gazdag, munkás, szenvedély nélkül való, kifogá-talan életű ember, elég az, hogy zsidó, hogy bűnösnek bélyegeztessék.*

És épen most, amióta világosságot és igazságot követelünk ebben az ügyben, még hevesebb az antiszemitizmus magatartása és — még tanulságosabb. A pört talán megújítják, s ha a porujtásból egy zsidó ártatlansága kiderülne, micsoda arczulcsapás volna ez az *antiszemitáknak! Hogyan? Hát lehetséges, hogy ártatlan zsidó is van?* Hiszen akkor az egész hazugság-szövevény szét szakadna; s megint tiszta levegő támadna, hogy a tisztességes emberek lélegezhessenek. *Annak a társaságnak volna ez a csődje, amely az együgyűek tömegére csakis a seidalnak szertelenségével, rágalmaik arczatlanságával tud hatni.* Látnunk kell tehát ezeknek a nyilvános gonosztevőknek fokozott dühét, mikor azt hiszik, hogy egy kis világosság támadhat. És látjuk a tömeg zavarát, a közvélemény meghamisítását, látjuk a kis embereknek ezt a seregét, amely ma a zsidóknak támad, de holnap forradalmat csinálna, hogy kiszabadítsa Dreyfus kapitányt,

ha egy tisztességes ember ebben a seregben föl tudná szítani az igazság szent tüzét.

Micsoda zavar, micsoda pocsolya, amely egyre terjeszkedik! Belenézünk a személyes érdekeknek s azoknak a szenvedélyeknek utálatos, láztól győtrött harcába, amelyek nap-nap után a legbárgyubb mesékben, a leggaládabb mende-mondákban, a legszemtelenebb hazugságokban nyilvánulnak. Látjuk, hogy hogyan ütik agyon minden nap a józan ésszt, hogyan dicsőítik a bűnt, hogyan szidalmazzák az erényt, látjuk mindannak a halálos vívódását, amiből a becsület, az élethez való kedv áll. És végre dühös undort érzünk mindeme gyalázat láttára.

— A főváros törvényhatósági bizottságába, valamint kerületi választmányaiba f. hó 2-ikán és 3-ikán választották meg a tagokat. 99 bizottsági rendes, 100 virilista és számos póttag, valamint kerületi választmányi tag volt választandó. A választások nagy animozitással folytak és följegyzésre érdemes eset, hogy Magyarország székesfővárosában akkor, amikor körülöttünk mindenütt tobzódik az antiszemitizmus, a választás küzdelmei közé sem vitték be az antiszemitizmus szokásos jelszavait, holott egyes kerületek lakosságának hitbeli állapota erre módot látszott kínálni. Budapesten a lakosságnak egy ötödrésze zsidóhitű, de, nagyon helyesen, eme arány betartását maguk a zsidóhitűek sem sürgették. Így esett, hogy a megválasztottak között a zsidó hitűek nincsenek akkora számmal, minő őket megilletné. De sőt egyes kerületekben megválasztásra egyáltalán nem is főrekedtek, ott tudnillik, ahol erre számbeli arányuknál fogva igényt nem igen formálhatnak. A választások eredményeit f. hó 6-ikán hirdették ki. E szerint következő hitfeleink létszának megválasztottaknak:

Az összes választók sorából: *III. kerület*: rendes biz. tagok: Stern József dr., Augenstein Samu, Reisz Mór dr.; póttag: Kepes Albert. Kerületi választmányi tagok: Schwarzmán Lajos, Berger Lipót dr., Goldberger Lajos dr., Weisz Géza. — *IV. kerület*: rendes biz. tagok: Eulenberg Salamon dr., Szalai Mihály dr. — *V. kerület*: rendes biz. tagok: Mezey Mór dr., Bródy Lajos dr., Pollák Illés dr., h. Jellinek Henrik, Adler Zsigmond dr., Neuschloss Ödön, Beck Dénes, Fleischl Sándor; póttagok: b. Ullmann Pál dr., Weisz Károly, Baracs Marcell, Singer Bernát. Kerületi vál. tagok: Sebestyén József dr., Nagel Ferencz dr., Deutsch Adolf, Kemény Simon dr., Engel Sándor, Grosz Andor, Gelb Manó.

VI. kerület: Löw Tivadar dr., Rózsavölgyi Manó dr., Rigócz Kálmán dr., Fülöp Károly dr.; póttag: Róna Márk. Kerületi vál. tagok: Mezey Ferencz dr., Politzer Gusztáv Stark Izidor. — *VII. kerület*: rendes biz. tagok: Ehrlich G. Gusztáv, Kohn Sámuel dr., Dósa Kálmán; póttagok: Eckstein Bernát, Hochmann Henrik, Csillag Zsigmond dr.; kerületi vál. tagok: Grünfeld Miksa, Cutwillig Zsigmond, Körpel Lajos, Lauter Manó, Salzer Ignác, Szalárdy Mór dr., Schwarz Vilmos dr. — *VIII. kerület*: rendes biz. tagok: Kiss József dr., Winter Lajos; póttagok: Földes Árpád dr., Wertheimer Lajos; kerületi vál. tagok: Dick Béla, Dáni Mihály dr., Schwarz Nándor, Hartstein Géza, Bleyer Kálmán. *IX–X. kerület*: pót biz. tag: Székely Miksa dr.; kerületi vál. tagok: Epstein Manó dr. (IX.), Schöntheil Mór dr. és Schwarz Simon (X.). A legtöbb adót fizető választók közül rendes biz. tagokká választottak:

Grauer Vilmos dr., Friedmann Bernát dr., Mezei Sándor dr., Quittner Zsigmond, Weisz Berthold, b. Goldberger Sámuel, Stiller Mór dr., Darvai Fülöp dr., Tatay Adolf dr., Hecht Ernő dr., Szabó József, Politzer Gusztáv, Wodianer Fülöp, Steinhardt Antal, Gonda Ignác

dr., b. Hüvös József dr., Heltai Ferencz dr., Wellisch Alfréd, Wodianer Artur, Weisz Fülöp, Breitner L. Zsigmond, Schweiger Adolf, Neumann Ármán dr., Mandl Ignác J., Wolfner József, Lukács József, cs. Herczog Péter, Hartenstein Zsigmond, Schwartz Zsigmond, Salgó József dr.

Póttagok: Beimel Sándor, Beck Adolf, Gelléri Mór, Staerk Sándor, Hecht Bernát, Hirschler Mór, Politzer Zsigmond, Geiger B. Zsigmond, Ormai Mór, Weisz Gyula, Dalnoky Béla dr., Neumann Rafael, Sonnenberg Imre, Szirmai Oszkár, Widder Mór, Klein Berthold, Popper Mór, Goldmann Mihály, Berger Rezső dr., ifj. Szidon Samu.

— A miskolci magyar hitszónok-kérdés még mindig nem került le a napirendről. Amint előző számunkban írtuk, a vallás- és közoktatásügyi miniszter Tarnay Gyula dr. alispánhoz leiratot intézett és hála az orthodox vezetésnek, megint módot nyújtott arra, hogy legbensőbb vallási ügyeinkben politikai hatóság járjon el. Ez az autonomia, nevezetesen az orthodox autonomia. Ez azonban más fejezet alá tartozik. Itt csak arról számolunk el, hogy f. hó 5-ikén d. u. Tarnay Gyula dr. alispán elnöklete alatt csakugyan tárgyalás alá vették Miskolcra, hogy kit szabad az ottani orth. zsidó hitközségnek papjaul választania. Az orth. közvetítő irodát — amint jeleztük is — Lipschitz elnök főrabbi képviselte, míg a hitközség részéről a magyar hitszónok-választás védői közül Genesi Samu dr. elnök, Grünfeld Ödön, Majzler Jób dr., Kasai Mór dr., ellenzői közül pedig Fürth Jónás, Klein Gáspár, Princz Jakab és Spiegel Ábrahám voltak jelen. Nevezetesen, hogy a tárgyaláson a főispán, Vay Elemér báró is megjelent. A tanakodás, bár egész délután át s késő estig tartott, tulajdonképpen eredményre nem vezetett. A terrorizáló kisebbség előszedte összes ócska érveit; nevezetesen, hogy a megválasztott hitszónok a budapesti rabbiképző gimnáziumának növendéke volt, ami az ellenzék szemében kétségtelenül nagyobb bűn, mintha pl. jezsuita, vagy más gimnáziumba jár a zsidó papjelölt. Hogy a losonczy hitközség »neolog« és hogy a megválasztott rabbinak nincs három orthodox rabbtól képesítése. Az a kérdés már most, mit szól a kultuszminiszter ahhoz, hogy az ő fölügyelete alatt is álló rabbiképzőbeli gimnázium istentelen voltát hirdetik a miskolci magyar hitszónok ellenzői és mit szól ahhoz, hogy az ország törvényei szerint nostrifikált rabbiképesítőt — a miskolci Fürth-Princz-Klein-Spiegel-szövetkezet egyszerűen el nem ismeri? Hogy Losoncz nem »neolog« különben is köztudomásu. Ebbe a dologba nemcsak a magyarságnak, hanem az állam tekintélyének is beleszólása van.

Mint utóbb értesülünk, az alispán fölküldte az iratokat a kultuszminiszterhez, azt az ajánlatot téve, hogy a megválasztott magyar rabbit előbb csak iktassák be, a pörös ügyet azután próbálják kiegyenlíteni.

— A szegedi zsidó hitközség, amint már röviden előző számunkban hírt adtunk róla, f. hó 2-ikán v. Rósa Izso dr. elnöklete alatt képviselőtestületi ülést tartott. Ezen az ülésen Seifmann Mórt örökös tiszteletbeli templomgondnokká, Milkó Sámuel hitközségi pénztárnokká, Neubauer Józsefet és Szobotka Vilmost pedig községkerületi képviselőkké választották. A további választások a hitközségi adókövető és számvizsgáló bizottságok megalakítására vonatkoztak. Elnök az ülésen Abelles József dr.-nak 15.000 frtos, valamint Mezei Józsefnek és neje szül. Paskesz Zsófiának 200 koronás ösztöndíj-alapítványát jelentette be, amelyeket az ülés köszönettel vett tudomásul; nemkülönben hálával fogadták Winkler Sámueinének értékes szertartástárgyait. Az ülés további folyamán a tanítóknak 120 frt és 80 frt lakbér-

átalányt szavaztak meg. Majd az 1898. évi költségvetés került sorra, melyet egészen letárgyaltak és az előjáróság ajánlata szerint elfogadtak. Azután a templomépítés ügyéről tettek jelentést, melyet helyesléssel vettek tudomásul. Az előjáróság az építkezésbe még nem kapott bele, mert esetleg kedvezőbben véli az építkezést megoldhatni. Ujabb előterjesztést az előjáróság akkor tesz, ha a templomi ülések vételára befolyt. Az ülésre az alapszabályok módosítása, a nyugdíj és templomi ülések nyilvánkönyvi szabályzatának tárgyalása is ki volt tűzve, de ennek, az előrehaladott idő miatt, sorát már nem ejthették.

— **Magához méltóan**, mert minden ünnepség nélkül iskolái 600 szegény tanulója ruházta föl a pesti izr. hitközség december kezdetén. Iskolái tanulóin kívül még 200, más iskolákba járó gyermeket látott el teljes téli öltönyökkel és még arról sem gondoskodott a hitközség, hogy az ujságok tudomást vegyenek az igazán szép cselekedetéről.

— **Az izr. magyar irodalmi társulat** évi gyűlését f. hó 28-ikán este 6 órakor fogja tartani a pesti izr. hitközség székházának dísztermében. Tolmácsoljuk ebből az alkalomból az elnökség ama kérését, hogy a tagsági díjakkal hátralékban lévő tagok, szíveskedjenek adósságukat lehetőleg a közgyűlés előtt a társulathoz eljuttatni.

— **A berlini zsidó jótékonyági egyesületek szövetsége** a német birodalom székvárosában a minap *Simon Márton* elnöklete alatt ülést tartott, amelyen bejelentették, hogy az egyesületnek legelső megvalósítandó célja az, miképpen egy egyesek, mint egyesületek számára jótékony ügyekben információkkal szolgáló irodát tartson fenn. Evvel rendet és rendszert akarnak teremteni a jótévésben. A szövetségnek eddig 49 berlini zsidó egyesület a tagja, míg az ilyen egyesületek száma 71. A jótékony egyesületek szövetsége meg akarja azt is állapítani, hogy a jövőben hogyan lehet a szegénylős szegényekhez jutni és hogyan lehet a jótékony adományokat rendszeresen gyűjteni. Bizonyára mind nagyon szép célok ezek, amelyeket itt Budapesten is szívesen látnánk a megvalósítás stádiumában.

— **100,000 frank.** A párisi Rothschild-testvérek a városi szegénypénztárnak, mint minden évben szokták, az idén is 100,000 frankot adtak át, azzal a rendeltetéssel, hogy a város lakbérsegélyeket adjon belőle.

— **Uj nemes.** Ő felsége a király *Ormódy* Vilmost, a biztosítási ügy terén szerzett érdemei előismerésüül, nemesi rangba emelte. Akit a királyi kegy így kiemelt, az egy biztosító társaság humánus érdekeit közel fél-századja szolgálja. Mindjárt az »Első magyar biztosító társaság« megalakítása után, ennek a társulatnak külső szervezését bízták rá, melynél mind a mai napig helyt áll. Munkaköre kiterjedésével érdemei is megsokasodtak és amióta igazgató, a társulat minden sikerében jelentékeny a része. Ez idő szerint tulajdonképpen vezetője az intézetnek, de azért a nemzeti kultúra és az emberbaráti intézmények nemes törekvéseit is áldozatkészséggel támogatja. Lelkes híve a művészeteknek és nagy barátja a magyar irodalomnak. Alelnöke a zenekedvelők egyesületének, alapító tagja a Kisfaludy-társaságnak, a vidéki hírlapírók orsz. szövetségének, stb. Nemes gondolkodásmódjáról és szívének jóságáról a társaság tisztviselői is lelkesedéssel beszélnek.

— **Rabbiválasztás.** *Handler Simon* drnak lugosi főrabbiá történt megválasztása után, a kassai hitszónoki szék megürült, a melyet a héten *Klein József* dr. jelenlegi szabadkai hitszónokkal töltötték be.

— **Az ujbpesti népkönyha javára**, melyet az ujbpesti izr. nőegyesület tart fenn, a város ez évre 500 frt segélyt szavazott meg.

— **A szegények atyái.** A miskolci jótékony zsidó egyesületek elhatározták, hogy amiként a külföldön, úgy náluk is bizonyos rendszert hoznak be a szegények segítésében. A mozgalom élén *Genesi Samu* dr. hitközségi elnök áll, akinek munkájában nemcsak a hitközségi előjáróság tagjai, hanem a chevra kadisa és az izr. nőegyesület vezetői is szívesen osztozkodnak. Ez a három erkölcsi testület különben is szövetségre lépett már s a segélyre szorulókat a hitközség összeíratta. A szegényekről az ugynevezett »szegények atyái« foglalkozni, akiket a hitközség legelőkelőbb tagjai közül válogatnak ki. Ilyen szegények atyja 14 lesz, minden szegény kerületben egy-egy. A szegények atyáinak feladata az, hogy a segítségre szoruló helyzetéről informálódjanak, a támogatás módját és mértékét megjelöljék, a központban bejelentsék. A segélyt azonban személyesen nyújtják át a szegények atyái.

— **Szegény gyermekek öröme.** Miskolcra a chevra kadisa nagy termében mult csütörtökön nagy és előkelő közönség jelenlétében folyt le a szokásos ruhakiosztási ünnepély. Az izr. nőegyesület ez alkalommal 150 mindkét nembeli szegény gyermeknek juttatott téli ruhát, amiért *Ixel Samu* dr. az iskolaszék elnöke, az iskolaszék nevében lendületes beszédben mondott hálás köszönetet dr. *Grósz József*nének az egyesület elnökszónyának és az ő jószívű segítő társainak. A megjutalmazott kicsinyek nevében egy-egy fiúcska és leányka mondott köszönetet. — A ferencvárosi külvárosi polgári kör helyiségeiben a napokban 140 szegény iskolásgyermekek látták el téli ruhával. Az ünnepélyes kiosztáson az ülést a kör elnöke, *Weisz Berthold* orsz. képviselő nyitotta meg, míg a kör fáradozásaiért *Pohl* előjáró és *Hindy Kálmán* fővárosi bizottsági tag mondtak köszönetet. — A »számos évig« nevű fővárosi asztaltársaság 100 szegény iskolás gyermek téli ruhaszükségletéről gondoskodott. Az ünnepélyes kiosztáson, az asztaltársaság védnöke *Vészi József* és elnöke *Brenner Dezső* beszéltek. — A pesti auth. orthodox hitközség 52 szegény iskolásgyerekek juttatott téli ruhaneműt. A f. hó 5-iki kiosztáson *Totis Vilmos* dr. iskolaszéki elnök beszélt a kicsinyekhez, akiknek nevében egy kis fiú mondott köszönetet.

— **Még egy kis leleplezés.** Lapunk ama nemrégiben megjelent híre, amely szerint a világhírű *Caesare Lombroso* vallásunkbeli, nem kis föltűnést keltett annak idején. Most ismét abban a helyzetben vagyunk, hogy egy Budapesten jelenleg ünnepelt művészi nagyságról mondhatjuk el, hogy zsidó. *Zacconi*, a nagy, az utóélettel, akinek minden képzeletet fölülmuló játéka van mostanában alkalmunk esténként gyönyörködni, *Zacconi*, akinek első föllépése után a kritika extázisba esett — zsidó.

Ugy történt a dolog, hogy valaki meginterwiewolta a nagy olaszt és a többek között azt is megkérdezte tőle, vajjon igaz-e, hogy zsidó?

Zacconi erre azt válaszolta, hogy semmi oka sincs arra, hogy ezt eltagadja, sőt mi több, csodálkozik rajta, hogy magáról a *Zacconi*-névről nem vette még észre senki sem, hogy ez a név tulajdonképpen két ősrégi zsidó név, az »Izak« és a »Kolín«-ból van kombinálva. Együtt azt is fölemlítette — és a nagy művész eme ki-jelentésére büszkékké lehetünk —, hogy itt, Magyarhonban, ahol a zsidó népből már annyi művészi nagyság került ki, mint: *Sonnenenthal*, *Barnay*, *Robert*, sohasem jutott volna eszébe, zsidó voltát letagadni.

Ha még ezekhez hozzá vesszük, hogy *Bogumil Dawison*, *Friederica Sigwart*, a két *Rachel*, *Sarah Bernhard* és *Delia Regina* szintén zsidó származásuk, minden nagytétel nélkül elmondhatjuk, hogy felekezetünk igazán nagyon szép számmal van a színművészet világában képviselve.

— **Egy orvos jubileuma.** *Steiner Márton*, váci orvost a napokban ünnepelték abból az alkalomból, hogy humanitárius munkásságának négy tizedje betelt. Nemcsak a város, hanem környéke is ünnepnapnak tekintette az öreg orvos örömét. A váci orvosi kar, pompás emlékművel kedveskedvén testületileg tisztelgett. A hitközség tiszteletbeli tagjává választotta, mert negyven évvel ezelőtt elnöke volt. Este bankettet rendeztek a tiszteletére, amelyen megjelent *Gajáry Géza* orsz. képviselő, *Zechmeister* polgármester, *Schächter* Miksa egyetemi m. tanár. A banketten *Pauer dr.* honvéd-törzsorvos köszöntötte az ünnepelt orvost, amire az öreg ur megindultan felelt. Sok szép toasztban ünnepelték még a jubiláns azon érdemeit, melyeket nemcsak hivatása, hanem a város megmagyarosítása terén is szerzett. Nemeskéri *Kiss Pál* földmiv. államtitkár üdvözlő levelet intézett hozzája. A jubiláns, akinek *Sajó Aladár* íróársunk fia, ünnepsége alkalmából több nagyobb alapítványt létesített.

— **Hirsch báróné adományai.** A nagy emberbarát özvegye szentföldi zsidó családok számára 15,000 frankot adományozott házipítészre. 10,000 frankot pedig a szentföldi Szeferd hitközségnek községi célokra.

— **A zsidókat kéri vissza.** Pétervárról jelentik, hogy *Orlow* kormányzóhoz a kormányzóság területéről számos helyről kérvényt intéztek, amelyben azt kéri, hogy a kiutasított zsidókat engedjék visszatérni, mert a zsidók munkásságát mezőgazdasági és ipari téren nem tudják nélkülözni.

— **Zászló-avatás.** Folyó hó 8-ikán avatták föl nagy pompával a *Grauer Miksa* nevét viselő betegsegélyző és jótékonyági egyesület zászlaját. Az egyesület tudvalevőleg ritka gyermeki kegyelet, igazhitűség és nemes jótékonyág alkotta meg. *Dr. Grauer Vilmos*, ügyvéd, kit nagyra becsülnék polgártársai és kit csak most tüntették ki azzal, hogy fiatal kora ellenére egyhangulag városatyának választották, csak nemeset és jót akarhatott. Megteremtette édes atyja emlékére azt az egyesület, ellátta templommal, templom berendezésével, szóval teremtett egy minden ízében zsidó egyesületet. Hisz a templom látogatói egytől-egyetig vallásos, orthodox zsidók. Azért mondjuk ezt, mert ezek után elhiszik nekünk azok is, kik az ünnepélyen részt vettek, hogy *dr. Grauer Vilmosnak* alig van része az egész hűhóban, mely oda abszolút nem illet, és a melyért az egyesület vezetése, mit *dr. Grauer* másoknál engedett át, felelősök. Igazán kár, hogy sokszor a dolgok hamis megítélése, másokkal való összetévesztése alapján véve jó és szép dolgokat is kompromittálhat. Az a zsidó egyesület szép dolog, az a pompás zászlóavatás ünnepség szintén szép dolog, együtt azonban nevetséges dolog.

— **A miskolci izr. nőegyesület jövő évi január hó 6-ikán bált rendez**, amelynek 60 tagu rendező bizottsága van. A bizottság elnökeül *Hesz Ödön* árvaszéki ülnököt nyerték meg, míg a háziasszonyi tisztség betöltésére *dr. Genesi Samuné* elnökasszony mellé *Grünfeld Ödön*né, *Grünwald Edén*é, *Lázár Miksán*é és *Schreiber Lipó*tné nyerték meg.

— **Halálozás.** Nagy-Kanizsán f. hó 7-ikén meghalt *Schertz Albert*, a *Schertz Albert* és *Engländer* nagykereskedő-cég alapítója, aki 85 éves volt. A megboldogult igen előkelő és köztiszteltetben álló tagja volt a kereskedővilágnak, élete alkonya felé azonban bérgazda-

sággal is foglalkozott. Kiváló képességeit és puritán jellemét sokféle tisztséggel jutalmazták. Így Zalavármegye törvényhatóságának és Nagy-Kanizsa városa képviselőtársának tagja, az osztr.-m. bank nagy-kanizsai fiókjának váltóbírája, a nagy-kanizsai takarékpénztár rt. igazgatóságának tagja volt. Kiterjedt és előkelő család és sok tisztelő gyászolja elhunytát. Temetése f. hó 9-ikén folyt le az egész város és a vármegye vezetőinek részvételével.

— **Esküvő.** *Ullmann Izidornak*, a nagyvárad orth. hitközség elnökének leányát, *Melissa* kisasszonyt, f. hó 8-án feleségül vette *Schlesinger József* bécsi nagykereskedő. Az új pár vallásos esketését két rabbi, *Fuchs Mór* nagyvárad és *Reich Koppel* budapesti végezték. A fényes esküvőn, melyet a hitközség tagjai is igyekeztek jelentős ünneppé tenni, *Schor Mayer* volt nagyvárad, jelenleg bécsi kántor énekelte az imákat, aki idegen »neolog« felekezetű létére minden vallásos aggodalom nélkül töltötte be — két orthodox pap jelenlétében — a maga vallásos tisztségét. Az esküvő után lakodalom is volt, még pedig neolog szokás szerint — szállodában.

— **Házasság.** *Kohn Vilmos* budapesti kereskedő, írói néven Zólyomi K. Vilmos feleségül vette *Eiser Ede* tekintélyes budai polgár leányát, *Ernesztine* kisasszonyt. A fiatal párhoz a vallásos esketés alkalmával *Goldberg Rafael dr.* budai főrabbi intézett — a diszes és nagy számú közönség jelenlétében — hatásos beszédet.

— **Eljegyzés.** *Basch Árpád*, a jeles magyar festőművész eljegyezte a szép *Reich Margit* kisasszonyt, *dr. Reich József* előkelő budapesti ügyvéd leányát.

— **Bar-miczva.** A kis *Bánóczy Laczi*, ki tulajdonképpen László, mert a 13 éves urfi biz már a IV. gimnáziumi osztályt járja, melynek egyik legjobb tanulója, mult szombaton ünnepelte bar-miczváját. A rabbiképző intézet templomában, a rabbik rabbijai és a sok leendő rabbi közt tórához szölitották a kis diákot, ki a szép haftórát úgy elrecczítálta, hogy a sok tudós bácsinak is igaz öröme vált. A maftir után vége sem akart szakadni a szívélyes gratulációknak, hát még aztán az ezt követő ünnepségen a szülei házbán, hol, mondhatni, együtt volt a budapesti zsidó tudományos világ. Mert a bar-miczva, fia *Bánóczy József dr.-nak*, a hirneves magyar tudósnak, ki azonban nemcsak tudós, de szeretetre méltó ember is, sőt a legszeretetre méltóbbak egyike, kit ennél fogva nemcsak tisztel, de szeret is mindenki.

— **Új darab.** *Haas István* munkatársunk, a »Borszem Jankó« ifj. Hombár Mihály, a »Magyar Színház«-hoz »Az ügyvédnő« czimen egy fölvanosos bohózatot nyújtott be, amelynek bohóságai szinpadai sikert ígérnek.

— **Helyesbítés.** Előző számunkban irtunk a budapesti »bikur cholim« egyesület érdekében a pesti hitközség rombach-utczai zsinagógájában indított akciózról. Az egyesület pénztárosának czímét azonban tévesen mondtuk *Herzog M. L.* és társa czégnak, mert a pénztáros a »*Herzog Miksa és társai*« czég tagja. (Király-utcza 42. sz.)

* **Családi czimereket**, régi festmények javításait, arcképeket fénykép után fest: *Linhart Vilmos*, Budapest, VIII., Hunyady-utcza 27. Telefon.

* **Orgonaeladás.** A temesvári izr. hitközségnek volt — jelenleg Bécsben lakó — tagja *Weisz Ede* ur, nevezett hitközségnek egy új orgona felállítása czéljából 4000 forintot ajándékozván, a temesvári hitközség a jelenleg templomában használatban levő orgonáját eladni szándékozik és eziránti hirdetményét lapunk mai számában teszi közzé, melyre az érdekeldeket ezennel figyelmeztetjük.

* A kőbányai király-serfőző r.-társaság f. hó 5-ikén délután tartotta a második évi rendes közgyűlését megyeri Krausz Lajos királyi tanácsos elnöklése alatt. Az évi jelentés főleg, hogy a 21 hónapos üzem alatt, melyről a jelentés szól, a sörüzlet nem kedvezett, egyrészt a rossz termés, másrészt a nyári hónapok rossz időjárása miatt. Mindamellett a gyár a legutolsó 12 hónap alatt körülbelül 100 ezer hektoliter sört gyártott. Az évi mérleg 57.500 forint tiszta nyereséget mutat, mely ugyan csak nagyon szerény várakozásnak felel meg, de a bevezetés nagy költségei az üzemet ezentul nem terhelik és minden irányban nagy megtakarításokat eszközölnek, miből a jövőre kedvezőbb eredmény várható. A tiszta nyereség fölosztására nézve a közgyűlés úgy határozott, hogy 2000 frtot a tartalékalaphoz csatolnak, 7500 frtot az igazgatóság 21 havi jutalékául, a még fennmaradó 48.000 frtot pedig az előjogos részvényeknek 6 frttal való beváltására fordítják hétfőtől kezdve. A jelentés fölolvassása után Dietl Emil részvényes indítványt nyújt be, hogy az igazgatóságnak előirányzott 7500 frtnyi jutalék ne adassék ki, hanem új számlára irassék elő. Elnök kijelenti, hogy a jutalékok kifizetése az alapszabályokban elő van írva és attól eltérni nem lehet. Ezután Schön Zsigmond részvényes szólalt föl, elismerését fejezve ki az igazgatóság iránt. Ezután a közgyűlés az igazgatóság indítványait elfogadta és úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a fölmentvényt megadta, végül a felügyelő-bizottságba Dietl Emil leköszönése következtében egyhangulag dr. Virava Jánost választották be.

„NEWYORKI GERMANIA” életbiztosító társaság.

T. cz.

Van szerencsénk tisztelettel tudomására hozni, hogy **Kállay Gyula** urat magyarországi igazgatóvá kineveztük és a magyarországi képviselőkkel biztuk meg.

A vezérképviselőségünk irodai helyiségei: **Budapest, V., Váci-körút 16. sz. alatt** vannak.

„NEWYORKI GERMANIA” életbiztosító társaság.

Első osztrák kölcsönös biztosító intézet katonai szolgálat esetére
Bécsben, I., Goldschmiedgasse 10.

T. cz.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy mai napon **Kállay Gyula** urat magyarországi vezérképviselőségünk igazgatójává neveztük ki.

A vezérképviselőségünk irodai helyiségei: **Budapest, V., Váci-körút 16. sz. alatt** vannak, hol prospectusok és értesítések készséggel adatnak.

Első osztrák kölcsönös biztosító intézet
katonai szolgálat esetére Bécsben.

Az orvos és a beteg.

— Makáma. —

(Al-Charizi Tachkemóni-jából.)

Hémán az Ezráchi beszéli:

— Idők folytán (így szól a dalom) — támadt szívemben nagy fájdalom, — mely betegségbe fektetett, — és sok idő eltelhetett, — hogy elvesztettem a reményt.

Lemondtak rólam már az orvosok, — s az ismerősök és jó barátok — tanácsolták, hogy menjek innen el — Gileádba, és ott lelem majd föl — fájó sebemre az irt, balzsamot, — s én megfogadtam a jó tanácsot . .

. . . Odaértem . . . Szép város Gileád, — sajgó sebemre irt amely ad. — A hangulatom bús volt és nyomott, — a testem fájdalomtól roskadott — s amint az utcán lassan jártam, — egy őszszakálu tisztas aggot láttam, — s mikor felőle kérdezősködtem — az ismerősi azt mondták nekem, — hogy híres orvos, aki ingyen gyógyít, — a szivbajokra ő ad biztos gyógyírt. — S amíg ott álltam, im egy férfi jött, — és meghajolt a tisztas ősz előtt, — s míg könyei elboriták szemét, — elmondá baját, ez volt a beszéd:

— Uram! a szolgád háboruba ment, — s találtam ott erőskaru ellent, — s fegyveres csapatokat, — hős vitézeket, sokat, — s meglőttek két hegyes nyíllal, — szívem most is attól nyíllal, — és az, akinek a nyila talált, — hogy alig kerültem el a halált, — az ő kezében van a gyógyszerem, — s bár könybe lábad a kintől szemem, — csak örül, nevet más baján, — és csufolódik a kaján. — Szóltam neki, de nem felel, — kiáltok, és rám se figyel . . — Eljöttem hozzád, jó öreg, — te meggyógyítod, ki beteg; — hisz nálad van a tudomány, — és segíteni tudsz más baján, — tehát téged segélyre hív — egy fájó, mélyen sebzett szív! . .

— Felel rá a doktor mormogva, — mert a tudós, az mind mogorva: — Titkokat jöttél mondani nekem? — avagy, hogy meddig tartom féken — a nyugodtságot? — tudni vágyod?! — Távozz! eredj! — és ne közeledj! — (majd barátságos hangba csapott át). — De ha elmondod a lelked baját, — és nem beszélsz ilyen talányokat, — meggyógyítom a fájó bajodat.

Mondja a férfi: esküszöm az égbe, — nem titkolok el semmit, de mi végre?! — és nem ferditem el az igazat, — nem titkolok el semmi fontosat. — A sze-

Legismeretesebb
magyar
gyártmány.

Gőzcséplők

Minden az összes gazdasági gépszakmába vágó
felvilágosítással és tanácsokkal,

ugyszintén

általános árjegyzékkel

vagy részletes

költségvetéssel,

szívesen és díjmentesen szolgál.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

részvény-társulat.

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7. szám.

Csimre ügyelni tessék!

relem forgatagába jöttem, — s összezsáptak a hullámok fölöttem; — találkoztam egy csapat özikével, — támadtam ... s egy meglőtt a szemével, — üszköt vetett a védtelen szívembe, — mert nagyon mélyen néztem a két szembe, — megsebesített szívemet vérig, — a szerelem kínját szenvedtem végig. — S tobzódik bennem a nagy fájdalom, — azt a nézést biz nagyon fájlalom, — a szempár, melynek szép sugara — lett szegény szívem fájdalmára — bár sehem balzsama ő nála van, — kaczag a kínomon minduntalan, — nevet, pedig nagy nyomorúságom, — gunyosan nézi megalázásom: — s bár folyik a sebből szívem vére, — a kegyetlen büszke győzelmére ... — Hozzád jöttem, mert gyógyító javad, — s mindenkihez van biztató szavad:

Sietve gyógyíts meg,
Mielőtt elveszek,
Hisz közel a gyógyír,
Amiért epedek.
Kedélyem bús,
Fájdalmam nagy
És te, szívem,
Már gyenge vagy.
S ha nem segítsz,
El életem! ...
Miattad halok,
Szerelem! ...

— Mikor az ősz orvos meghallgatta szavát, — s töviről-hegyére megértette baját, — így szólt hozzá: ne félj! — bizz bennem és remélj! — Majd kétgyógyszert adok, — hatásra mind nagyok; — s ha az elsőt használod, — benn' gyógyszered találod; — s ha ezt nem bírod bevenni, — akkor már nincs más tenni, — használj a másikat, — mely *csak* enyhülést ad.

Itt van tehát az a rendelvény, — mely sebet gyógyít az ember színein:

— Végy társasági fűszert, — igaz szellem-fűvet, — s a tiszta vonzalom porát, — a rózsás ajkak bitorát, — a szemek parázsfényét, — a mellek kerekességét, — az arcz pirját és hamvát, — az őztermet alakját; — és a fogak fehérjét, — a kezek kicsiségét, — az ölelések hevét, — a forró csókok tüzeit, — s törd ezt mind össze tiszta kézzel, — s gyúrd át a szerelem mézével — s tégy rá egy kevés vágyó pillantást, — szép arczot, szívet, epedést, meg mást, — és vedd e gyógyszer, hanem ne egy nap, — mert ettől a szív erőre nem kap, — hanem csak használj jó sok ideig, — legalább is egész esztendeig, — és meggyógyít e szer végre — és az Isten segítsége.

De ha e dolgok elérhetlenek — és szíved baján nem segítenek, — itt van a másik recept: — egy csomó reménység füve, — a türelem fűszere, — a könyörgés keserve, — és vedd a sóhajok nedűjét, — meg a jajgatás keserűjét — tovább a válás fájdalmát — és a szenvedély hatalmát — a harag mérges ágait, — a féltés vad virágait, — a fájdalomnak gyökerét, — a bánat levelét — a keservnek bimbait, — az aggodalom szirmait — a feledési zöld repkényt, — az elhervadt, eltűnt reményt, — és e szereket törd meg — verésével szívednek, — s önts rá egy liter könnyet, — amitől szíved könnyebb, — főzd lángoló szerelmeddel, — és használatra tedd el, — s mig nem lesz bajod jobbra, — végy abból napról-napra...

A fájdalom, mely a betegben dúlt, — lassan-lassan egész lecsillapult, — látható volt sugárzó szemén, — hogy szíven urrá lett a remény.

Honti Henrik.

HIRDETÉSEK.

Soeben erschien:

Katalog 5.

Judaica und Hebraica,

3300 Nummern,

aus den Bibliotheken der verstorbenen Herren Dr. Joel Müller, Berlin, Dr. A. Wiener, Oppeln u. A. — Versand gratis und franco. M. POPPELAUER's Buchhandlung, Berlin C., Neue Friedrichstrasse 61.

„THE GRESHAM“ életbiztosító-társaság LONDONBAN.

Magyarországi fiók:

BUDAPEST,

V., Ferencz József-tér 5/6,
a társaság házában.

Ausztriai fiók:

B É C S,

Giselstrasse 1. sz. alatt,
a társaság házában.

A társaság vagyona 1895. decz. 31-én kor. 147,562.080.—

Évi bevétel biztosítások és kamatból

1895. évi deczember 31-én 27,094.875.—

Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848)

321,644.530.—

Az 1895. évben a társaság 8761 kötvényt állított ki

82,267.300.—

összeg értékekben.

Prospektusokkal és díjtáblázatokkal,

melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a

magyar és osztrák fiókok.

KOHN ARNOLD

gazdag sirkőraktárát

Budapest, Károly-körút 15. sz.

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámlálásért kezeskedik a czég jó hírneve.

→ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ←

Épen most jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható:

LANT és BIBLIA

vallásos és egyéb költemények.

Írta: HEVESS KORVÉL.

Ára füzve: 1 frt 20 kr.; kötve: 2 frt.

SINGER és WOLFNER bizománya.

Megrendelhető az „EGYENLŐSÉG” kiadóhivatalánál is.

MAGYAR IPAR!

PFÁHN KÁROLY ÉS TÁRSAI,
TÜKÖR-,
kép-, dísz-keret,
aranyozott árúk és
aranylécz gyára.

Dús választék
képekben és tükrökben is.

Raktár:

BUDAPEST,

VII., Károly-körút 9.

Orgona-Eladás!

Egy nagy és szép, még igen jó karban levő, jelenleg a temesvári izraelita hitközségnek (belvárosi) templomában használatban levő

ORGONA

— egy a nevezett hitközségnek ajándékozott új orgonának felállítása végett —

olcsó áron eladó.

Szives ajánlatokat **folyó évi december hó végéig** elfogad:

A temesvári izr. hitközség elnöksége

Kümmelheim Ármin,
titkár.

Sternthal Salamon,
elnök.

SCHLICK-FÉLE

Vasöntőde és Gépgyár Részv.-Társaság
BUDAPEST.

Gyár és irodák:

VI., Külső váci-út 29-37 sz.

Ajánlja magát következők készítésére és szállítására,
ugymint:

vashidak és tetőszerkezetek,

szögecselt és hengerelt vastartók,

gőzkazánok és gőzgépek, zsilipek,

áteszesek

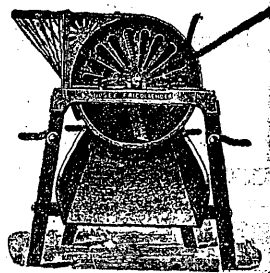
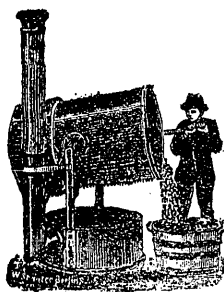
kiváló jónak bizonyult rendszer szerint,

kör-szivattyúk és vízvezeték-csövek
minden nagyságban.

Főlhúzó kézi-, víz- és gőzerőre.

Vasúti kocsik.

»REFORM« viztisztító készülékek (Popelka szabadalma).

Szecska vágók

járgány- és kézi hajtásra,

Répa vágók,

legújabb szabadalmazott

„RAPID“ darálógépek

Wentzki-féle szabad.

gyorstakarmány-füllesztők

nagy készletben

FRIEDLAENDER JÓZSEF

GÉPGYÁRA,

Budapest, VIII., Külső kerepesi-út 1.

Az összes gazdasági gépek gyártása.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Antiochus király megillája.*

A szép chanuka-ünnepre, mely ebben az esztendőben e hónap 19-én este kezdődik és tart nyolcz napig — magyar megillát irtam én nektek, kedves gyermekek, azokról a nagy tettekről és harcokról, melyekre ez a szép ünnep bennünket emlékeztet. Sokszor gondoltam én már ennek a megírására, mikor láttam, hogy megösmérhetitek és meg is ösmertetik veletek jó tanítóitok purimnak a történetét Eszter megillájából, az ünnepek jelentését a bibliából, csak épen chanukának az értelmét nem tudhatjátok meg a Szentírásból. Mert mikor a nagy Makabeus-család, melyet meg fogtok majd ösmerni ebből a megillából, — föllépett, akkor már a 24 könyvből álló bibliánk be volt zárva és így nem jutottak belé Matatiásnak és öt fiának dicső harci tettei. Tanítóitok azért természetesen elmondják nektek a gyönyörű történetet, mert irtak ám róla sokat. Van egy egész könyv, melyet úgy hívnak, hogy a Makabeusok könyve, azután egy nagy zsidó történetírónak, Josephus Flaviusnak a könyve, melyet az görögül irt meg, azután van két megilla is (megilla, édes gyermekek, azt jelenti, hogy tekeres, mert a régi időkben, mikor még nem volt nyomda, a tekeresekre irták az ilyen történeteket és ezekből olvasták föl a népnek, ép úgy mint még most is a Tórát; hisz láttátok akárhányszor a templomban) — van tehát, mondom, két megilla is, egy arameus és egy héber nyelvű, melyben el van mondva chanuka csodás története. Csakhogy ti, kedves gyermekek, alig férhettek ezekhez. Azért gondoltam, itt a jó alkalom, én ugys lapot szerkesztek a számotokra, melyet ti máris megszerettetek, megleplek majd benneteket és megírom részetekre a sok forrás nyomán Antiochus király megilláját magyarul, olyan formában, a minőben meg van írva Eszter megillája, s aminőben az említett Antiochus megillái is írvák. Ugy-e, örültök ennek a chanuka-ajándéknak? Várjátok csak, olvassátok el csak elébb, milyen szép, milyen lelkesítő, milyen csodával teljes történet az! Tanuljátok belőle ti is, kedves gyermekek, ragaszkodást és bizalmat a jó Istenhez, lángoló szeretetet és odaadást a földhöz, melyen élünk, a mi drága magyar hazánkhoz. És most fogjátok ezt a magyar megillát és olvassátok.

Szabolcsi bácsi.

Antiochus király megillája.

I. FEJEZET.

1. Antiochus, hatalmas görög király volt, kinek hódoltak a többi királyok s kinek sok ország volt az adófizetője. 2. De keményszívű király volt Antiochus; legyőzött ellenségeivel embertelenül bánt, az ellenszegülő városokat fölgujtotta, egész birodalmakat pusztított el könyörtelenül és még a királyokat is fogságba vetette. 3. Makedoniai Sándor ideje óta nem volt hozzáfogható hatalmas király; mint Makedoniai Sándor ő is várost alapított, melyet a maga nevének nevezett el, Antiochiának. 4. Hatalmas ember volt alkirálya is, kit Bagrisznak hívtak és ki szintén nagy várost alapított, Bagrisz városát. 5. Antiochus király uralkodásának 23. esztendejében és a második szentély** fölépítésének 213. esztende-

* Az „Ifjuság”-nak e lappal egyidejűleg megjelenő 3. számából.

** Mint tanult gyermekek bizonyára tudjátok, kedves kis olvasóim, hogy a hajdani Izraelnek két izben volt szentélye (temploma) Jeruzsálemben, mely az országnak középpontja volt. Az első Salamon király építette világraszóló nagy pompával. Ez fönnállott 410 esztendeig, míg a zsidó királyságnak végét vetett Nebukadneczar, Babel királya. 70 esztendővel később, hogy a zsidók fölszabadultak a babiloniak jármá alól, újból visszatértek Jeruzsálembé, fölépítették a várost és a szentélyt, támadt újból egy zsidó ország, mely fönnállott 423 esztendeig és melyet földúltak a rómaiak ezelőtt 1828 esztendővel.

jében azt határozta el, hogy le fogja nyügözni Jeruzsálemet. Mit vezéreivel, fejedelmeivel ilyenképen tudatott: Hisz tudjátok, milyen a jehudik (zsidók) népe Jeruzsálemben. 7. Zeus (a hajdani görögök legfőbb bálványa) istenünket ők el nem ösmérik, a többi isteneinkről sem akarnak tudni semmit sem. 8. Egyetlen istent imádnak, ki láthatatlan, míg ránk azt mondják, hogy vakok vagyunk és tévelygők, mert isteneink és istennőink nem léteznek. 9. Hiszik, hogy a mi hitünk meg fog szünni és Zeus szobra csak annyi lesz, mint akármely más kőalak. 10. Valóban nem válik becsületünkre, hogy ezt a népet a mi közelségünkben megtűrjük; föl Jeruzsálembé és tiltsuk be vallásukat. 11. Az Egyisten helyére állítsuk Zeus oltárát, hadd áldozzanak szemeink előtt a disznó véréből istenünknek. 12. A király beszéde nagyon megtetszett a vezéreknak és fejedelmeknek. 13. És Antiochus Jeruzsálem ellen indította Nikanor vezérét, nagy hadsereggel, mely ellepte Jeruzsálemet és Jehuda országának vidékeit. 14. A jeruzsálemi szentélybe Zeus szobrát vitette be Nikanor, előtte oltárt állíttatott és disznót áldozott a bálványnak. 15. Izrael népének pedig megtiltotta, hogy az egyetlen Istenhez imádkozzanak és mert a zsidók ennek ellene szegültek, ezeket öletett meg közülök minden nap Nikanor. 16. Hogy ezt megtudta Jochanan, Matatiás fia, a főpap, roppant haragra gyulladt, arca elváltozott és egész teste remegetett. 17. És így szólt magában: föl fogom kelteni népemet, Istenért és szentélyéért. 18. És Jochanan, Matatiás fia, a főpap, széles, kétélű kardot készíttetett magának és azt ruhája alá rejtette. 19. És Jeruzsálembé ment és megállott a főkapu előtt és így szólott az örökhöz: 20. Én Jochanan, Matatiás fia, a főpap, Nikanor elé akarok járulni. 21. És az örök és katonák nagy örvendő futottak Nikanorhoz, szólván: ime, jött a zsidók főpapja, és Nikanor szólott: eresszétek be hozzám. 22. És Nikanor így szólította meg a zsidók főpapját: te vagy-e a lázadók feje, ki gátolod a népet, hogy Antiochus király akaratát teljesítse? 23. Jochanan pedig ilyenképen felelt: azért jöttem, hogy akaratod szerint cselekedjem. 24. És Nikanor szólott: itt a disznó, vágd le és áldozz Zeus oltárán. 25. Királyi ruhát ölthesz azután, királyi paripára ülhetsz és kedvenczévé leszel királyomnak, Antiochusnak. 26. De Jochanan szólott: nem merem a sok ember előtt; megtudják a zsidók és megköveznek; küldd ki innen az embereket és megteszem, és Nikanor kiküldött minden embert. 27. Jochanan akkor így imádkozék: ó, örökkévaló Isten, apáim Istene, ki összetörted a zsarnok Pharaohot, földig aláztad népgyilkos Nebukadneczart: erősítsd karomat, hogy szent neved meggyalázója, érted haló néped típrója le ne győzzön engemet. 28. Amint még tovább imádkoznék, csufolkodva szól Nikanor: olyan soká bucsuzol Istenedtől, kit mi ugys legyőztünk; erősebb Isten ám Zeus. 29. És Jochanan nem hallgathatta tovább az Örökkévaló nevének káromoltatását, hanem egyetlen szörnyű csapással elválasztotta a zsarnok fejét annak testétől, azután térdre borult és fohászkodék. 30. Atyám Istene, Izrael örök védője! 31. Drága előttem minden ember élete, de ezt meg kellett ölnöm, hogy szünjék végre ezreknek megölése. 32. Népedért küzdök, melyet ok nélkül megrohaniak, kit ártatlanul öldösnék, mert a Te nevedtől megválni nem akar. 33. Így haljon minden zsarnok, ó, én Istenem, amen! 34. És megragadván a levágott fejét, kirohant az udvarra, hol magasra tartva véres kardját, teljes erővel kiáltotta: mi la-Adonai élj! (aki az Örökkévaló hive, hozzám csatlakozik). 35. Ezekre a szavakra kirepültek rejtve tartott

kardjaik hüvelyekből Judának, Simonnak, Jónatánnak és Eleázárnak, Matatiás fiainak és Jochánnan testvéreinek. 36. És megjelentek más kardok is a levegőben, mindazoknak a kardjaik, kik Matatiás fiaival jövének és kiket az udvarra eresztettek az örök, azt híven róluk, hogy Zeusnak akarnak áldozni ők is. 37. És megindult a nagy öldöklés; az elnyomók szívét rettegés fogta el, Juda kardja előtt senki sem állott meg és oroszlánokként harcoltak testvérei és társai. 38. Hogy az örök és a katonák megtudták, mi történt a várbán, összegyülekezének, de mint Isten zivatarra és mint a fölkavart tenger hullámai separte el őket a kicsiny zsidó sereg, mely előtt Juda járt és Jochanan. 39. És a zsidók hada mindinkább nőtt és a pogányok hada mindinkább fogyott és elül ment Juda, kinek láttára is megfutamodtak a pogányok, rettegéssel mondván: Isten kalapácsa ő és elnevezték őt azért Makbosznak, mi a görögök nyelvén azt jelenti, hogy kalapács. 40. És Juda Makbosz (Makabeus) és testvérei és a zsidó harcosok megtisztították Jeruzsálemet az ellenségtől és nem maradt egyetlen pogány sem Juda országának mezőseiben.

II. FEJEZET.

1. Hogy a történeteket Antiochus megtudta, elhivatta Bagriszt, helyettesét és így szólt hozzá: 2. Hisz hallottad, mit követtek el ellenem a zsidók: megölték Nikanort, odaküldött seregeimet elpusztították és összes hadiszereiket zsákmányul ejtették. 3. Ezért boszut kell állanod és a népnek, mely ilyet tenni merészkedett, nem szabad hogy maradjon még csak hirmondója is. 4. Menj Jeruzsálembe legjobb hadiszekereimmel, seregeimmel. 5. Tiltsd el vallásától Izraelt, mert, úgy látszik, ebben van az ő ereje. 6. Ne kimélj aztán senkit, se papot, se leányt, se asszonyt, se gyermeket. 7. És Bagrisz elment Jeruzsálembe, vele roppant sereg, lovas és ijjász. 8. És Jeruzsálem és Juda országa újból az ellenség kezébe került és Bagrisz és az ő serege nem ösmertek könnyőreletet. 9. Akik az örökkévaló Istenhez fohászkodtak és azt el nem titkolták mélyen, azokat tüzre vetették, a szülőket, kik fiukat Ábrahám szövetségébe fölvetették, a gyermekkel együtt egyetlen fára akasztották. 10. A szentélyt újból megszenteltelenítették és Zeus oltárát állították föl a tizparancsolat két táblájának a helyén. 11. A leányokat arra kényszerítették, hogy a bálványnak legyenek szolgálói, de azok inkább levetették magukat a magas szikláról. 12. És oly nagy lett a szorongattatás, mint még soha sem azelőtt, és egyetlen szombaton ezer férfit és nőt, aggot és gyermeket égettetett meg az embertelen ellenség, mert barlangban gyülekezének, hogy atyáik Istenéhez küldjék hő fohászukat. 13. A jámbor Hanna hét fiát kinozta halálra a hóhér, mert nem akarták megtagadni a világ Teremtőjét. 14. Az anya látta és gyermekei holttestére vetette magát és szíve meghasadt fájdalomában. 15. Akkor hire kelt Jeruzsálemben, hogy Juda Makabeus összegyűjtötte embereit és hogy közeledik Jeruzsálemhez. 16. És jöttek hírnökök és hozták a hírt, hogy Juda csapataiban nem emberek csatáznak, hanem sebzett oroszlánok. 17. És a kevély ellenség megrémült a pusztá hirtől és katonái így szóltak: megbüntet bennünket Izrael Istene, ki ellen mi oly kegyetlenül vétettünk. 18. És Juda kardjának senki sem állott ellent és akik seregében voltak úgy harcoltak, mint tüzes angyalok. 19. Visszavitták újból a városokat és közeledtek Jeruzsálem felé. 20. Ettől Bagrisz úgy megrémült, hogy megszökött Jaffába, ott hajóra szállt és serege maradványaival visszatért Antiochiába.

III. FEJEZET.

1. Otthon pedig Bagrisz így szólt Antiochus királyhoz. 2. Kevés a te sereged, király, hogy a Hasmaneusokat (Matatiás családi neve) legyőzzed. 3. Támadtak köztük hősök, minőket Makedoniai Alexander óta nem látott még a nap és mint oroszlán harcol soraikban minden katona. 4. Juda, Simon, Jochanan, Jónátán és Eleazar, Matatiás öt fia, egy hadsereget jelent, vagy tévedek, mert Juda maga egy hadsereg. 5. Elszántabbak a medvéknél, kinek szeme láttára szurták agyon kölykeit; könnyebbek az özőknél és rettenetesebbek a menydörgésnél. 6. Nem is fogod őket legyőzni soha pusztán csak a magad seregeivel. 7. Azért az a tanácsom, hogy az adófizető és szövetséges királyok mind küldjék el seregeiket a te seregeiddel együtt, hogy eláraszszák Juda országát és Jeruzsálemet, mint egy sáskasereg, mely röptében elsötétíti a napot. 8. És Antiochusnak tetszett Bagrisz tanácsa és úgy cselekedett, mint amaz monddta. 9. És összegyűltek a seregek olyan nagy számban, hogy megremegett lábuk alatt a föld. 10. És a seregekben voltak királyok és fejedelmek és a parthusok ötszáz félelmetes elefántot hoztak magukkal, mindegyik a hátán épülettel és az épületben a czélt soh'sem tévesztő ijjászok. 11. Az elefántokon pedig vaspánczélok voltak; nem láttak még ilyeneket Izrael országában. 12. És az egyesült királyok betörték Judába és bevették Jeruzsálemet, melynek falaiban 13 rést ütöttek. 13. És Antiochus így szólt: most küzdj meg velem, zsidók Istene, el fogom pusztítani népedet a föld színéről és véle elvész a te neved is. 14. A kevély és bűnös beszéd fölszállt az örökkévaló Isten trónja elé. 15. És fölszállt Istenhez a Makabeusok és Izrael imája is. 16. Összegyűltek Miczpába, hova Sámuel gyűjtötte hajdan Izrael fiait, midőn a filiszteusokkal harcoltak. 17. Bőjtöt hirdettek, és nagy vezeklést és könyőreletért fohászkodtak atyáik Istenéhez. 18. És az agg Matatiás így szólt: Istenért, szabadságért, családjáért küzd mindegyikünk. 19. Érdemes meghalni mindegyikért külön-külön. 20. Menjen mindenki a harcba úgy, hogy meg akar ott halni, akkor nem fog félni a haláltól és akkor győzni fogtok. 21. Győzni is fogtok, mert Isten veletek van. 22. Miért küzdenek az ellenségeink és mi lelkesíti rabszolga csapataikat? 23. Rabszolgák, ha leverik őket és rabszolgák, ha győznek. 24. Mi küzdünk Istenért; mi küzdünk hazánkért; mi küzdünk szabadságért; mi küzdünk családjunkért; mi küzdünk önmagunkért és nem kevély király dicső-égéért. 25. Előre, Juda, megáldom kardodat; légy mint Juda, Jákob fia, kit atyja fiatal oroszlánhoz hasonlított. 26. Előre, Simon, megáldom kardodat; légy mint Simon, Jakab fia, ki testvérel várost győzött le. 27. Előre, Jochánám, te hős, főpapi ruhában, válósítsd meg nevedet: Isten kegyeltje. 28. Előre Jónatán, légy mint Jónatán, Saul király fia, filiszteusok irtója. 29. Előre, Eleazar és hozd meg a hírt, hogy ele azar (Isten segített). 30. És kivonult a sereg és megtámadták váratlanul, éjjel az ellenség roppant táborát. 31. És megtámadták oly erővel és olyan bátorsággal, mintha Isten vészangyalait küldötte volna ellenük. 32. A hirtelen és szörnyű támadás összezavarta az ellenség sorait. 33. A különféle népek seregei egymásnak rohantak és a megrémült elefántok a pogányoknak váltak pusztítóivá. 34. Szörnyű volt a mészárlás, de elesett, hogy Antiochus felé akart utat törni magának, hős Juda Makabeus. 35. Megremegett a zsidók serege erre a hirre, de ott termett karddal a kezében az

ősz Matatiás és a harc tovább folyt elkeseredettebben mint előbb. 36. Elesett Eleazar is, ki egy vad elefánttal birkózott, de ez már a csata végén volt. 37. Két napig és két északáig tartott az öldöklés és a földön hevert széttaposva Antiochus király nagysága. 38. Imádkozva és kegyelmért esdve Izrael istenéhez, rabszolga ruhában szökött meg a csata helyéről Antiochus. 39. A királyok és fejedelmek, kik kísérték, szintugy Bagrisz, a gonosz tanácsadó elestek a Hasmaneusok kardjaiktól. 40. Antiochust pedig ezentul szökevénynek nevezett el a népe. 41. Isten életben hagyta, hogy lássa öngyalázatát, mint szakadnak el tőle egymásután a hódított országok és mint indul virágzásnak a zsidók hazája; aztán rothadásnak indult teste és meghalt.

IV. FEJEZET.

1. Ezeknek története után az öreg Matatiás, a Hasmaneus családból, így szólt megmaradt fiaihoz: Jochananhoz, Simonhoz és Jonatanhoz, a többi vezérekhez és egész Izraelhez. 2. Ideje, hogy helyre állítsuk a szentélyt, melyet megszenteltetett és megrongált a pogány: hogy megújítsuk a szövetséget az Örökkévalóval; hogy törvényt lássanak újból a bírák, hogy oltár előtt pap álljon, hogy igazság és rend legyen újból Izraelben. 3. És fölvonultak mindnyájan az elárvult szentély elé és körülvették öregek és fiatalok és sirtak és ujjongtak fájalmukban és örömlükben. 4. És a vezérek és előkelők maguk láttak hozzá az építéshez és javításhoz és helyreállították újból a szentélyt és megtisztították környékét. 5. Amint ez végbe ment, avatni akarták Isten házát és fölgyújtani mindenekelőtt az örökön égő lámpát, de nem volt szentelt olaj Jeruzsálemben és 8 napig tartott volna, míg ilyet elkészíthettek volna. 6. Ekkor a templom egy zugában apró kis korsót találtak, ellátva a főpap pecsétjével, azt tehát meg nem szentségtelenítették a pogányok. 7. Csakhogy a korsóban épen csak egy napra való olaj volt. 8. És fölavatták vele a templomot, mert együtt volt Izrael. 9. És ime, a lámpából nem fogyott ki az olaj 8 napig, míg újat nem készíthettek a levíták. 10. És Izrael dalban és hálaénekben dicsőítette Istent a győzelemért, a szabadságért, az áldásért. 11. És oly nagy volt az öröm, minő nem volt Izraelben Dávid király óta, midőn visszahozta a frigyládát a filiszteusoktól. 12. És hogy befejezték az avatást, Jochanánt főpapnak választották és Simont fejedelemmé. * 13. És megsiratták azután Judának a halálát és mind a vitézekét és a vértanúkat, kik Istenért és a szabadságért haltak. 14. És törvényt hoztak és megerősítettek, hogy Izraelben a nagy tények miatt, a nagy harcok, a nagy szenvedések és a nagy győzelmek emlékére örök időn által minden évben Kiszlev hó 25-ikétől fogva 8 napon át félnépet üljenek, melyet elneveztek ehanuka- vagy avató-ünnepnek. 15. Ezen az ünnepen meg van engedve minden munka, de hálazsoltárokat énekelnek és minden este gyertyácskát gyújtanak — az első estén egyet, a másodikon kettőt és így szaporítva nyolczig — a csodatettek emlékére, az örökkévaló, megszabadító Isten dicsőítésére. 16. És Izraelben ez törvény nyé vált mind a mai napig.

* Ha magasabb osztályba jártok, gyermekek, tanulni fogjátok a zsidók történetében, hogy Simon később kiküzdötte országát teljes függetlenségét; hogy halála után testvére, Jónatan lett a fejedeleme és hogy a 3-ik fejedeleme, Hyrkan, Simon fia, győzedelmes hadjáratok után márfejjére tette a királyi koronát, megnyitván így a második zsidó állam a Hasmaneus-családból származott királyainak sorozatát.

Ifju leányka

*Ifju leányka, félig gyermek,
Az iskolából most került ki,
Hajlékony, fürge, tömzsi termet;
Mit tudna mást, ha nem örülni?*

*De már sötét szemében ott ég
Sztelmesen a régi bánat, —
Mely Jessicában lobogott rég, —
Fájdalma, bánata fájának.*

*Már tudja ő is, érde már,
Volt, a ki éreztette vele,
Hogy rá lenézés, száműzés vár;
Mégmégzett már a kedélye.*

*Tánciskolában tudta ő meg,
— Beszéli busan a leányka, —
Hogy két osztálya van a földnek:
Zsidók és nem zsidók osztálya.*

*Ott hagyta a keresztény urfi,
A mint megtudta, hogy zsidólány,
Nem akart ő vele tanulni,
Mással tánczolt a leckeóráján.*

*Sokat beszélt még a leányka,
Gyerekségek, de mélyre hatnak,
Fényt szórnak sok sötét irányba,
Hol szivtelenség s gög fakadnak.*

*Hallgattam néma fájdalommal,
Minden szavát szivembe véstem . . .
Beszélj, leányka, bizalommal,
En értelek a szenvedésben.*

*Szivem saját népemre lázad,
Hogy embertársat így kínozzat;
Hogy ily sebet naponta százat
Könnyelműen, durván okoznak!*

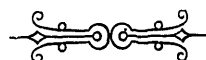
*Beszélj, leányka! égbe szálljon
Beszéded, mint égő rakéta
Törjön keresztül a homályon:
Ünnepi fény, de intő példa!*

*E járókelő sokaságban
Mindenki látná szenvedésed . . .
De így sem hangzik el hiában,
Gyógyul a bú, ha kibeszéled.*

*Viduljon fel hát újra elméd,
Kosarazd meg, nevesd ki őket.
Akadnak jobb tánczosok is még,
Kik nem buták s előkelők.*

*Gondolj nevetve mindazokra,
Ha szünnnek a gyermek-síralmak —
Kik Jakabok — s nem Jakabokra
Felosztották a társadalmat.*

Zempléni Árpád.

Egy vallás, két vallás...

— Regény. —

I r t a: H a b e r S a m u.

(79. folytatás.)

Az Árpád, amint a Rebeka kezét hirtelen, szinte minden előkészítés nélkül megkérte, rengeteg nagyot nőtt a leány szemében. Egy hőst látott benne, aki ügyet nem vetve semmiféle veszedelemre, vakon rohan a sorsába. De nemcsak a maga sorsába, hanem az enyémbé is — gondolta Rebeka, aki vizben fuldoklónak, örvényben forgónak, végéhez közel levőnek érezte magát és most nagy megdöbbenéssel fogadta, hogy az ifju is, szívének féltett virága, a forgatagba vetődik, hogy talán ő is elpusztuljon.

Bizony gyökeret vert a leány lába, ámbár futni szeretett volna — és ijedséget mutatott az arcza, noha lelkében végtelen boldogság zsibbadozott.

Maga Eisenné is meglepődött egy pillanatra, de csak egy pillanatra. Azután — bár anyai szíve örömtől hánykódott — megint fölülkerekedett gyakorlatias észjárása s Árpádnak leánykérésére így felelt:

— Szép, szép, doktor ur, nagyon megtisztel minket a szavával. Azt is tudtam az irásokból, hogy asszony nélkül fél ember a férfi s a mindenható is azért vette Ádám oldalbordájából Évát, hogy társat adjon melléje. De látja, látja, a mi Rebekánk nem a maga oldalbordájából való . . .

— Nem értem . . . nem értem — hebegte Árpád fölindultában.

A leány pedig elhalványodott és egyszerre szívébe érezte ömölni minden csepp véré.

— Amint mondom, úgy van — szólt az asszony s ezután Rebeka felé pillantott szigorú tekintettel és intett a kezével: Eredj, eredj, lányom, elfut a leves!

Nagyon szeretett volna a Rebeka maradni. Érezte, hogy most köszöntött be a döntő pillanat. És még sem tudott maradni. Valami huzta, toltá kifelé. A lányos szemérem? az anyai parancsszó? Árpád kényszerült helyzete? Ki tudná ezt megmondani?

Egy égő sugáros tekintet vetett még Árpádra, mintegy biztatásul, hogy helyálljon magáért; azután odatévedt pillantása az anyjára, kérően, könyörgően, esdeklően; a félelmetes anyai hatalom miatt szinte ijedten és bágyadtan, ernyedő erővel kiment a szobából.

Mihelyt künn volt a leány, Eisenné maga is fölindult, újra kezdte:

— Amint mondom, úgy van; Rebeka nem a maga bordájából való. Bajosan lehet az társa magának.

Árpád föllélegzett:

— Tehát nem teljes elutasítás — gondolta magában s azután megvillanó szemmel mondotta: — Nem tudom, mire céloz, éppen csak hogy sejtek valamit.

— Ugy gondolom, nem csal a sejtése — fűzte tovább a szót az asszony. — De könnyíték a dolgán. Nekünk nagy megtiszteltetés volna, ha elvenné Rebekát; azonban, lássa, nem magához való ez a leány. Maga doktor, doktor-professzor, úgy mondják.

— Kérem, még sem az egyik, sem a másik nem vagyok.

— De lesz mindakettő; nincs messze tőle . . .

— Meglehet — felelte Árpád.

— Láss, a dolgot hát úgy kell venni, mintha már doktor és professzor is volna.

— Nos! — firtatta Árpád.

— Akkor magának művelt asszony kell, teli uri tempókkal, aki tud banni urakkal. Rebeka nem ebből a fajtából való, tehát nem a maga bordájából teremtetett.

— Meghallgattam — szólt Árpád — az anyai gondoskodás szava szól belőle. De hallgasson meg engem is. Én nem mások számára szerzek feleséget. Az asszony az én kincsem. Nem csillogó gyémántot keresek, amely kápráztatja az idegent, diszit tán engemet, de hidegen hagy; hanem keresek kincset, amelynek értékét egyelőre tán csak én tudom becsülni, de amely engem mindig dologra hevit.

— Ez is szép beszéd, de csak — beszéd! — jegyezte meg az asszony. — Ember, aki társaságban forog és szerepel, nem dughatja feleségét véka alá. Ha megteszi, nemcsak a társaság, hanem felesége ellen is vét.

— Igaza van! — vágott közbe Árpád. — De amit én mondtam, abból még nem következik az, hogy véka alá akarnám rejteni a feleségem. Azt akartam én csak mondani, hogy tán nyers anyagot veszek át, minő a köszörületlen gyémánt; de kicsiszolni én fogom. A mester és műve között így szorosabbá válik a kötelék, és több a szeretetet összefogó szála.

— Ez cifra beszéd; cifra, mondom — szólt Eisenné —, de úgy gondolom, még mindig nem jelenti azt, hogy feleségével a társaságban is merne, vágyakozna mutatkozni.

— Tévedni tetszik! — pattant közbe Árpád — lassan foglalnók el a tért. Ma még nekem sincs se állásom, se tekintélyem, se társaságom; de amire les, akkorára Rebeka is helyt tud állni minden uri körben.

— Nos és ha akkor fogja kápráztatni az idegent és disze lesz tán magának? Vajjon nem fogja-e hidegen hagyni?

— Akkor? Akkor, amint mondom, sokkal szorosabb lesz köztünk a kötelék és a szeretetnek sokkal több szála fog minket összefűzni, hogysem meginoghatna mellett.

— De — szólt az asszony oszladozó és újra támadt más aggodalommal — mit fognak szólni a szülei? Azok az Euláliát szántak magának. És az Eulália meg a maga szülei között van is valami. Azt hiszem, megegyeztek. Kicsit kényes dolog ez. A maga szülei azonkívül is haragot tartanak velünk s bizonyára azért is neheztelnek, hogy már ilyen sokáig időzik nálunk. Avagy nem is tudják, hogy itt van?

— Kérem, kérem, — szólott Árpád meglepődötten — én nem vártam az ellenvetések ezen tömegére. Fogós dolgok azok, amiket itt mond; őszintén meg kell vallanom, mert nyíltan beszélek. De nem mind az. Euláliával mi leszámoltunk. Szüleivel is végeztünk, talán tesszik is tudni róla. E tekintetben tehát nem volna baj. Az apám lekötöleztette ugyan a Krakaueréknak, de ezen segíthetünk. Hanem az én szüleim és a maguk haragja, kedves Eisenné — ez, megvallom, engem is aggaszt.

(Folytatása következik.)

